

Poliisin virkavaatteiden kierrätys ja kestävä kehitys

Tea Jokikivi

3/2023

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Tea Jokikivi

Julkaisun nimi: Poliisin virkavaatteiden kierrätys ja kestävä kehitys

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaajat: Satu Tiainen ja Esa Vuorinen

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Kestävä kehitys on nykypäivää ja sen tavoitteiden toteutumiseen pystymme jokainen tahollamme vaikuttamaan. Pienillä teoilla, kuten tekstiilijätteen kierrättämisellä on suuri merkitys ympäristövai-
kutusten vähentämiseksi.

Tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä selvitetään vaatteiden eri kierrätysmahdollisuuksia ja tarkastellaan mitä vaihtoehtoja poliisin virkavaatteille on kestävä kehityksen näkökulmasta. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää mitä poliisin virkavaatteille on tähän asti tehty käytöstä poistamisen jälkeen, sekä tarkastella onko poliisin virkavaatteita mahdollista kierrättää turvallisesti, kestävä kehityksen tavoitteet huomioiden. Opinnäytetyö on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskat-
sauksena, jonka tarkoituksena on selvittää erilaisia vaihtoehtoja poliisin virkavaatteiden kierrättämi-
seen sekä mahdolliset kierrätystä rajoittavat tekijät. Opinnäytetyön tarkoituksena on saattaa yhteen
saatavilla oleva hajanainen tieto poliisin virkavaatteiden kierrättämisestä kestävä kehityksen näkö-
kulmasta.

Sivumäärä: 31

Tarkastuskuukausi ja vuosi: maaliskuu 2023

Avainsanat: Kestävä kehitys, kierrätys, poliisi, tekstiili, virkavaate

ABSTRACT

Author: Tea Jokikivi

Name of publication: Recycling of police uniforms and sustainable development

Form of the thesis: Investigative review of literature

Degree of publicity: Public

Supervisors: Satu Tiainen and Esa Vuorinen

Degree: Police University College (Bachelor)

Sustainable development is today, and we can all influence on its targets to be achieved. Small actions, such as recycling textile waste have a big significance on reducing environmental impacts.

Different possibilities to recycle garments and different solutions for police uniforms are investigated in this research thesis from perspective of sustainability. The purpose of this thesis is to find out what has been done to police uniforms after use so far and study if there are solutions available to recycle police uniforms safely from the sustainable point of view. This thesis has been implemented as a descriptive literature review aiming to find possible alternatives to recycle police uniforms while considering possible limiting factors. The purpose of this thesis is to bring together all the information available regarding police uniform recycling from the sustainable point of view.

Pages: 31

Review month and year: March 2023

Keywords: Police, recycling, sustainable development, textile, uniform

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 Aihe ja tutkimusmenetelmät	2
2.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	2
2.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	3
3 Opinnäytetyön toteutus	4
3.1 Aineistonkeruumenetelmä	4
3.2 Aineiston analysointi	5
3.3 Aikaisempi tutkimus	5
4 Tietoperusta	6
4.1 Poliisin virkavaatteet	7
4.2 Kestävä kehitys	8
4.3 Kierrätys ja ympäristöystävällisyys	10
4.4 Puuvilla	12
5 Kestävä kehitys poliisiorganisaatiossa	14
5.1 Poliisin toiminta- talous- ja tulossuunnitelma	15
5.2 Poliisin vastuullisuusraportti	16
6 Poliisin virkavaatteiden hävitysprosessi	18
6.1 Virkavaatteiden palauttaminen	18
6.2 Virkavaatteiden hävitystapa	19
6.3 Kuusakoski Oy	21
7 Johtopäätökset	22
7.1 Yhteenveto	23
7.2 Kaavio 1	24
8 Pohdinta	24
8.1 Tutkimuksen luotettavuus	26
8.2 Tutkimuksen eettisyys	27
8.3 Tutkimuksen käytettävyys ja tulevaisuus	27
LÄHTEET	29

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jonka tarkoituksena on selvittää, kierrätetäänkö poliisin virkavaatteita ja jos, niin millä tavoin. Poliisiammattikorkeakoulu jakaa opintojen alussa jokaiselle opiskelijalle virkavaatepaketin, joka sisältää erilaisia vaatteita jokaiselle vuodenajalle. Virkavaatteet seuraavat virassa olevaa poliisia koko työuran ajan, joten on luonnollista, että varusteita joudutaan uusimaan aika-ajoin esimerkiksi rikkoutumisen vuoksi.

Ajatus poliisin virkavaatteisiin liittyvästä opinnäytetyöstä syntyi työharjoittelujakson aikana, sillä virkavaatteet nousivat puheenaiheeksi monissa tilanteissa. Usein kyseessä on rikkiäinen tai väärän kokoinen vaate, joka on aiheellista päivittää ehjään ja sopivaan. Päätin tarkentaa opinnäytetyön aiheen virkavaatteiden kierrätykseen kestävän kehityksen näkökulmasta, sillä kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua muutosta. Kestävä kehitys on täten erittäin ajankohtainen ja tärkeä aihe.

Poliisin AMK-koulutuksen sekä siihen kuuluvan kymmenen kuukauden mittaisen työharjoittelujakson aikana törmäsin usein virkavaatteisiin liittyviin ongelmiin, jotka lopulta johtavat vaateen käytöstä poistamiseen. Koulun alkaessa jokaiselle opiskelijalle sovitetaan ja tilataan poliisin virkavaatteet, jotka kulkevat opiskelijan mukana aina koulun penkiltä työharjoittelujaksolle ja myöhemmin työelämään. Jo opintojen aikana virkavaatteita jäi väärän kokoiseksi tai rikkoutui toiminnallisissa harjoituksissa. Lisäksi on myös tapauksia, joissa opiskelija jättää opinnot kesken ja virkavaatteet luovutetaan takaisin koululle. Opinnäytetyössä on tarkoitus selvittää mitä poliisin virkavaatteille tapahtuu niiden käytöstä poistamisen jälkeen. Osa poistoon menevistä vaatteista ovat loppuun käytettyjä ja näin kulkeneet vaateen elinkaaren läpi. Lisäksi teoriassa käyttökelpoisia vaatteita päättyi käyttämättömäksi.

Kestävän kehityksen tarkoituksena on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet ja on siksi erittäin ajankohtainen ja tärkeä teema. Opinnäytetyössä virkavaatteiden hävitysprosessia käsitellään kestävän kehityksen ja turvallisuuden näkökulmasta. Poliisin varusteita ja vaatteita ei voida kierrättää yhtä helposti kuin kotitalouksien ylijäämä tekstiileitä tai muuta tekstiilijätettä vaatteiden sisältämien poliisille yksilöityjen tunnisteiden sekä ulkoasun vuoksi. Aihe on rajattu poliisin virkavaatteisiin, jonka vuoksi opinnäytetyössä ei tulla käsittelemään tarkemmin poliisin muita varusteita.

2 AIHE JA TUTKIMUSMENETELMÄT

2.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Kirjallisuuskatsauksen tiedonhankintamenetelmänä on käytetty lähdeaineiston tutkimista, mikä tarkoittaa jo olemassa olevan tutkimuksen ja tiedon tarkastelua. Lähdeaineistona on käytetty aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, lainsäädäntöä ja säännöksiä, sekä aikaisemmin poliisin virkavaatteista julkaistuja opinnäytetöitä. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää virkavaatteiden eri kierrätysmahdollisuuksia ja sitä, onko poliisin virkavaatteita mahdollista kierrättää kestävän kehityksen ajatuksella turvallisesti. Opinnäytetyössä käsitellään poliisin virkavaatteisiin liittyvää lainsäädäntöä, sekä poliisiorganisaation toimintatapoja virkavaatteiden jakamisesta niiden takaisinkeruuseen. Lopputuloksena työssä tarkastellaan sitä, mikä on tämänhetkinen poliisin virkavaatteiden hävitystapa ja palveleeko se kestävän kehityksen tavoitteita.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset:

- Miten kestävä kehitys ja kierrätys liittyvät poliisin virkavaatteisiin?
- Onko poliisin virkavaatteiden kierrättäminen turvallisuusriski?
- Mitä käytöstä poistetuille poliisin virkavaatteille tapahtuu?

Tutkimuskysymykset ovat toimineet tämän opinnäytetyön perustana ja ohjanneet työn sisältöä. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on määritellä kestävä kehitys sekä eri vaihtoehtoja tekstiilien kierrätykseen. Vastauksia on etsitty kirjallisuuslähteistä ja työtä varten on lisäksi perehdytty Kuusakoski Oy:n toimintaan poliisin virkavaatteiden ja muun materiaalin hävittäjänä.

Toisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on selvittää, onko poliisin virkavaatteiden kierrättäminen mahdollista niitä koskevia lakeja ja määräyksiä noudattaen. Tässä opinnäytetyössä käydään läpi kyseiset lait ja säädökset, sekä avataan niiden vaikutusta käytäntöön. Poliisin virkavaatteet eroavat tavallisista työvaatteista siten, että lait ja määräykset säätelevät sen, miten virkavaatteita voi hyödyntää ja kenellä niitä on oikeus käyttää. Toisen tutkimuskysymyksen avulla kartoitetaan, onko kierrättäminen turvallisuusriski poliisin virkavaatteille.

Kolmannen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on selvittää mikä taho vastaa poliisin virkavaatteiden hävittämisestä ja millä tavoin virkavaatteiden palautumista seurataan. Tutkimuskysymyksen tarkoituksena on myös selvittää mikä sääntelee vaatteiden palautusta ja mitä käytetyille virkavaatteille tapahtuu niiden käytöstä poistamisen jälkeen. Tämä tutkimuskysymys on toiminut opinnäyte-

työn yhtenä tärkeimpänä työn suuntaa ohjaavana kysymyksenä, sillä sen avulla pyritään selvittämään, noudatetaanko virkavaatteiden hävitysprosessissa maailmanlaajuisia kestävän kehityksen periaatteita.

2.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimuksella ja työ on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsauksessa kerätään yhteen aiheen ympäriltä olemassa olevaa tietoa tutkimusongelmasta, joka on tässä opinnäytetyössä otsikon mukaisesti kestävän kehityksen toteutuminen poliisin virkavaatteiden hävitysprosessissa. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla opinnäytetyössä perehdytään poliisin virkavaatteisiin sekä kestävän kehityksen tavoitteisiin. Hakalan (2004, 65) mukaan aiheen rajaaminen vaatii aina hankkeen tarkastelua monesta suunnasta, jonka lisäksi myös monenlaisten rajausehdotusten koeponnistamista.

Tässä opinnäytetyössä on edetty tutkimuskysymysten avulla, mitkä suuntaavat opinnäytetyön nimenomaan poliisin virkavaatteisiin ja ohjaavat opinnäytetyön sisältöä kohti tavoiteltua lopputulosta. Vilkan (2021, 19) mukaan opinnäytetyössä asiayhteys määrittyy tutkimuksen kannalta kiinnostavasta yhteydestä, kuten tässäkin opinnäytetyössä poliisiorganisaatiosta ja kiinnostuksestani virkavaatteisiin ja kestävään kehitykseen. Tämän vuoksi opinnäytetyössä ei käsitellä poliisin muita varusteita, kuten esimerkiksi voimankäytön välineitä.

Kirjallisuuskatsaus opinnäytetyön muotona mahdollisti aiheen ympärillä olevan hajanaisen tiedon yhteen saattamisen. Näin ollen tämä opinnäytetyö voi toimia jatkossa kehitysehdotuksena myös muille haastavasti kierrätettäville teksteille. Opinnäytetyön kirjoitusprosessissa on noudatettu Kanasen (2015, 16) oppia siitä, että tärkeintä on kirjoittamisen käynnistäminen ja jatkuva kirjoittaminen huolimatta siitä, onko teksti heti lopullista.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa kaikkien metodien on täytettävä tieteen metodille asetetut yleiset vaatimukset. Myös kirjallisuuskatsauksen tulee täyttää nämä vaatimukset, joita ovat esimerkiksi julkisuus, kriittisyys, itsekorjaavuus ja objektiivisuus. Tämä johtuu siitä, että tieteellisten tulosten täytyy olla julkisia sekä kriittisesti arvioitavissa. (Salminen 2011, 1.) Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on kehittää olemassa olevaa teoriaa ja sen avulla voidaan arvioida ja rakentaa myös uutta teoriaa. Kirjallisuuskatsaus rakentaa kokonaiskuvaa aiheena olevasta asiakokonaisuudesta. (Salminen 2011, 3.)

Kirjallisuuskatsaus voi olla kuvaileva, systemaattinen tai meta-analyysi. Tämä kirjallisuuskatsaus on toteutettu kuvailevana, joka tarkoittaa sen olevan yleiskatsaus ilman tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus mahdollistaa opinnäytetyöhön käytettävien aineistojen laajuuden,

eikä aineistojen valintaa rajaa esimerkiksi metodiset säännöt. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tutkimuskysymykset voivat olla laajempia kuin systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tai meta-analyyssissä. (Salminen 2011, 6.) Kuvailevalla kirjallisuuskatsauksella on kaksi erilaista orientaatiota: narratiivinen ja integroiva kirjallisuuskatsaus. Tämä opinnäytetyö on toteutettu narratiivisena kirjallisuuskatsauksena, joka mahdollistaa epäyhtenäisen tiedon järjestämisen jatkuvaksi tapahtumaksi. Tällä tavoin lopputuloksesta pyritään saamaan aikaan mahdollisimman selkeä ja helpolukuinen kokonaisuus. (Salminen 2011, 6–7.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Aineistonkeruumenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusongelman ratkaisussa käytetään menetelmiä, jotka tarvitsevat raaka-aineeseen tietoa. Opinnäytetyön kirjoittajan on määriteltävä tarvittava tieto, eli se, mitä tarvitaan ymmärryksen löytämiseksi ja ongelman ratkaisemiseksi. (Kananen 2015, 29.) Tässä työssä on käytetty aineistona lakia, aiheeseen liittyviä säädöksiä ja määräyksiä, kirjallisuutta sekä lisäksi ajankohtaisia verkkosivuja. Tutkimustuloksilta vaaditaan luotettavuutta ja luotettavuuden varmistamiseen varaudutaan jo opinnäytetyön suunnittelun vaiheessa, koska tavoitteena on saada mahdollisimman uskottavat ja luotettavat tutkimustulokset (Kananen 2015, 30).

Usein kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään aineistonkeruumenetelmänä dokumentteja, havainnointia tai erilaisia haastatteluja. Osa aineistosta on niin kutsuttua sekundääriaineistoa, eli olemassa olevaa, jota voidaan käyttää suoraan sellaisenaan. (Kananen 2015, 81.) Tässä työssä on käytetty aineistonkeruumenetelmänä dokumentteja, koska aiheen ympäriltä niistä sai parhaiten luotettavaa tietoa. Dokumentit voivat olla esimerkiksi kirjeitä, muistioita, päiväkirjoja, tilastoja, pöytäkirjoja, äänitteitä, valokuvia, verkkosivuja, blogeja tai mitä tahansa kirjallista tuotosta, kunhan ne liittyvät tutkittavana olevaan ilmiöön ja niillä voisi olla merkitystä tutkimuksen kannalta (Kananen 2015, 81). Dokumentteja tarvitaan opinnäytetyön teoreettisessa osassa ja tämän opinnäytetyön dokumentit koostuvatkin aiheen ympärillä löytyvästä tiedosta, joka on jo aiemmin kirjoitettu. Teoriaosa ei kuitenkaan ole tutkimusaineistoa, vaikka siihen kuuluvat kirjallisuuskatsaus ja kirjallisen aineiston keruu (Kananen 2015, 82).

Aineisto on rajautunut tutkimuskysymyksien avulla, sillä aineistoa on käytetty tutkimuskysymysten ratkaisemiseksi. Tässä opinnäytetyössä on pyritty käyttämään mahdollisimman tuoreita lähteitä, jotta tutkimus pysyisi mahdollisimman pitkään ajantasaisena. Aineistonkeruu alkoi aiheesta löytyvän kirjallisuuden kartoittamisella, luotettavien lähteiden etsimisellä, lain lukemisella sekä Poliisihal-

lituksen määräysten ja ohjeiden uusimpien versioiden hankinnalla. Aineistonkeruuta tehtäessä ilmeni, että aiheesta on saatavilla valtavasti tietoa, mutta tieto on hajanaista ja sitä sai etsiä monista lähteistä, jotta kokonaisuuden pystyi hahmottamaan.

3.2 Aineiston analysointi

Laadullinen aineisto antaa vaihtoehtoja analyysimenetelmissä, sillä sen aineisto on tekstiä (Kananen 2015, 83). Vilkkä (2021, 153–154) kirjoittaa kirjassaan, että laadullisella analyysillä tavoitellaan oman aineiston syväoppimista niin, että hajanainen aineisto tiivistyy ja täsmentyy. Tässä opinnäytetyössä aineistoa on käytetty vastauksien etsimiseen tutkimuskysymyksiin. Tällöin sisällönanalyysin riittävyuden määrittelee analyysistä saatujen tulosten kyky vastata asetettuun tutkimusongelmaan (Vilkkä 2021, 153–154). Laadullisen aineiston dokumentit eli tässä opinnäytetyössä käytettyjen aineistojen analysointi edellyttää aineistojen yhteismitallistamista. Yhteismitallistaminen tarkoittaa aineiston saattamista tekstimuotoon, jonka jälkeen sitä analysoidaan esimerkiksi katselemalla, lukemalla ja kuuntelemalla. (Kananen 2015, 83.) Tämän opinnäytetyön tekstiaineistoa on analysoitu lukemalla.

Opinnäytetyön ja minkä tahansa tieteellisen tekstin kirjoittamisessa tarvitaan lähdekritiikkiä, sillä lähteen ja aineiston laatu vaikuttaa suoraan työn laatuun ja luotettavuuteen. Tämän vuoksi lähdeaineiston tulisi olla mahdollisimman tuoretta, eli kirjoittajan tulee kiinnittää huomiota lähteen julkaisuajankohtaan. Jos tieto on vanhaa tai vanhentunutta, sillä voi olla merkitystä tutkimuksen hyödynnettävyyteen myöhemmin. (Vilkkä 2021, 120.) Tässä opinnäytetyössä on käytetty pääasiallisena lähteenä voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä, ajantasaista lainsäädäntöä sekä mahdollisimman tuoreita tai ajankohtaiseksi luokiteltavia kirjallisuus- ja verkkolähteitä.

3.3 Aikaisempi tutkimus

Tätä opinnäytetyötä kirjoitettaessa on perehdytty kahteen aiheesta käsittelevään AMK- tasoiseen opinnäytetyöhön. Kyseessä on Annica Ahlgrenin vuonna 2016 tekemä opinnäytetyö aiheesta *Poliisin kenttähaalarin materiaalit ja niiden kehittäminen- Älymateriaalit ja kestävä kehitys* sekä Asta Tissarin vuonna 2004 tekemä opinnäytetyö aiheesta *Poliisin kenttävaatteen materiaali- ja mallivallinat 1990-luvulta tähän päivään*. Molemmat opinnäytetyöt ovat luettavissa Theseuksessa.

Ahlgren on käsitellyt opinnäytetyössään kestävästä kehityksestä poliisin kenttävaatetuksen valmistamisen näkökulmasta. Työssä on nostettu esille tekstiiliteollisuuden kuormittavuus luonnolle aina tekstiilien valmistamisesta materiaalin kiertokulkuun ja lopulta käytöstä poistamiseen. Ahlgren onkin pohtinut voisiko kenttävaatteen materiaaliksi valita esimerkiksi biohajoavia materiaaleja tai voisiko käytetyt haalarit kierrättää niin, että niistä saisi valmistettua uusia. (Ahlgren 2016, 18.)

Vuonna 2016 virkavaatteiden kierrätyksestä on Ahlgrenin opinnäytetyössä tehdyn selvityksen mukaan huolehtinut Kuusakoski Oy, joka on hyödyntänyt käytöstä poistetut kenttävaatteet esimerkiksi kotitalouksien lämmitysmateriaaliksi. (Ahlgren 2016, 19.)

Tissari on käsitellyt opinnäytetyössään poliisin kenttävaatetusta ja sen kehitystä 1990 luvulta vuoteen 2006. Tissarin opinnäytetyö on tehty aikanaan poliisin tekniikkakeskukselle, joka toimi nykyisin nimellä materiaalikeskus (Poliisin materiaalikeskus 2022). Opinnäytetyön aihe peilaa hyvin kestävä kehityksen ajatusta, sillä Tissari on esitellyt työssään poliisin kenttävaatetuksen historiaa, malli- ja materiaaliratkaisuja sekä vaatteisiin liittyviä reklamaatioita. (Tissari 2004, 1.) Työssä on nostettu esille Poliisin virkavaatteita käsittelevää lainsäädäntöä ja säädöksiä, joiden mukaan poliisin käytössä olevien varusteiden tulee olla muun muassa asianmukaisia ja laadukkaita. Tissarin opinnäytetyössä tekemän selvityksen mukaan virkavaatteet koekäytetään ennen lopullista käyttöönottoa. (Tissari 2004, 3.) Tissari on käsitellyt opinnäytetyössään poliisin käyttämille vaatteille asetettuja tavoiteominaisuuksia, kuten esimerkiksi vaatteen kestävyyttä ja suojaavuutta. Tissarin opinnäytetyöstä selviää, kuinka materiaaleilla voidaan vaikuttaa vaatteen kestävyuteen ja sitä kautta sen suojaavuuteen ja toimivuuteen. (Tissari 2004, 12.)

4 TIETOPERUSTA

Kirjallisuuskatsauksessa on käytetty aineistona aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, lainsäädäntöä ja säännöksiä sekä kahta virkavaatteista aikaisemmin tehtyä opinnäytetyötä. Opinnäytetyötä on aluksi pohjustettu avaamalla aiheeseen liittyviä käsitteitä sekä lainsäädäntöä.

Opinnäytetyössä selvitetään vastauksia opinnäytetyölle asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Kirjallisuuskatsauksesta selviää minkälaisia haasteita lainsäädäntö asettaa poliisin virkavaatteiden kierrättämiselle sekä mitä niiden kierrättämisessä tulee erityisesti huomioida. Opinnäytetyössä on avattu kestävä kehityksen tavoitteet ja periaatteet sekä esitelty yleisimpiä kierrätysvaihtoehtoja tekstiileille. Lisäksi työssä on kurkistettu tekstiilien tuomiin ympäristövaikutuksiin sekä siihen, miten niitä voitaisiin kestävä kehityksen ajatuksella vähentää kuluttajan näkökulmasta. Lopuksi työssä on esitelty poliisin virkavaatteiden nykyinen hävitystapa ja hävitysprosessi sekä otettu kantaa siihen, edistääkö se nykypäivänä kestävä kehityksen tavoitteita.

4.1 Poliisin virkavaatteet

Poliisin pukeutumisesta virkatehtävissä on määrätty poliisilaissa (PoL 2011/872). Lain mukaan poliisin on käytettävä virkatehtävissään virkapukua, kun virkatehtävän laatu tai luonne sitä edellyttää. Tämä tarkoittaa sitä, että poliisi voi työskennellä siviilivaatteissa, mutta pääasiassa käytössä on virkavaatteet, jolloin poliisi voidaan tunnistaa välittömästi virkamieheksi. (PoL 1:10.) Kansalainen tunnistaakin poliisin usein ensimmäisenä poliisin yksilöivistä virkavaatteista.

Poliisin virkapukua tai muuta poliisin virka-asustetta ei saa käyttää kukaan muu kuin poliisi. Poliisin virkapuvun käytöstä on tarkoin säädelty poliisilaissa sekä sisäministeriön asetuksessa. (Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta 1106/2013.) Myös poliisin virkapukua tai asustetta erehdyttävästi muistuttavan asun tai pukineen käyttäminen on kielletty, kuten myös poliisin tunnuskuvan tai sitä muistuttavan merkin käyttö. Tämä johtuu siitä, että tällaista asua tai merkkiä käyttävä henkilö voisi muistuttaa erehdyttävästi poliisia. (PoL 1:10.) Mikäli henkilö, joka ei ole poliisi mutta esiintyy poliisina, voi syyllistyä silloin rikoslaissa (RL 889/39) määriteltyyn virkavallan anastukseen (RL 16:9). Poliisin virkapuvun käyttö on mahdollista esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, televisiosarjoissa tai muissa vastaavissa tilanteissa, mutta tällaisiin tilaisuuksiin tulee kuitenkin aina hakea lupa. Luvan poliisin virkapuvun käyttöön voi antaa asianomaisen poliisilaitoksen päällikkö. (PoL 1:10,4.) Asianomaisella poliisilaitoksella tarkoitetaan sen alueen poliisilaitosta, missä virkapukua olisi tarve käyttää.

Poliisihallitus on antanut määräyksen poliisin virkapuvusta (POL-2021-128813), mikä koskee poliisin ja poliisiyksikön palveluksessa olevan vartijan virkapuvun käyttöä ja hankintaa. Lisäksi sisäministeriön asetuksessa (1106/2013) kuvataan tarkemmin poliisin virkapukineet ja niissä käytettävät merkit. Poliisin virkavaatteet on jaoteltu kenttä-, suoja- ja erityisvaatetukseen sekä palvelusvaatetukseen (Virkavaatteet ovat poliisin näkyvimpiä tunnusmerkkejä 2022). Poliisin vaatetukseen kuuluvat asusteet on määritelty sisäministeriön asetuksessa (606/2020) ja vaatteet on hyväksynyt Poliisihallitus. Vaatteiden ja varusteiden sekä merkkien ja tunnusten on oltava valmistettu Poliisihallituksen hyväksymistä kangaslaaduista, väreistä, materiaaleista ja tarvikkeista. (Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta 1106/2013 1:2.)

Alla kuva erilaisista virkapukumuodoista:

Kenttävaatetus	pääasiassa ulkokäyttöön
Palvelusvaatetus	sisäkäyttöön ja myös ulkona käytettäväksi niissä virkatehtävissä, joissa vaaditaan kenttävaatetusta enemmän edustavuutta
Vierailuvaatetus	edustustilaisuuksiin
Juhlavaatetus	juhlatilaisuuksiin
Suojavaatetus	suojaamaan ulkoisilta tekijöiltä tai lisäämään poliisin tunnistettavuutta
Erityisvaatetus	erityistehtävissä toimiville

Kuva 1: Poliisin ja vartijan virkapukumuotoja (POL-2021-128813, 3)

Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelijoille annetaan virkapuvut sekä ohjeet virkapuvun käytöstä oppitunneilla, harjoituksissa ja muissa oppilaitoksen toimintaan liittyvissä tilanteissa. Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelijat käyttävät jo opintojen aikana opetukseen osallistuessa virkapukua. (POL-2021-128813, 2.) Poliisin virkapukuun kuuluvien vaatteiden ja asusteiden uusiminen perustuu aina tarveharkintaan. Tämä tarkoittaa sitä, että virkapukuja ja niihin kuuluvia asuja ja asusteita hankitaan ja uusitaan ainoastaan perustellun tarpeen mukaan. (POL-2021-128813, 3.)

4.2 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys käsitteenä tarkoittaa maailmanlaajuisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua muutosta, minkä tarkoituksena on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet (Kokko, 2015). Kestävän kehityksen tavoitteet ovat luoneet Yhdistyneet kansakunnat (myöhemmin YK), joka on maailmanlaajuinen hallitusten välinen yhteistyöjärjestö. Suomi on osana YK:n sopimusta, jossa kestävän kehityksen tavoitteet ovat astuneet voimaan vuoden 2016 alussa. Kestävän kehityksen tavoitteiden tarkoituksena on turvata tulevaisuus ympäristön kannalta kestävällä tavalla. (Kestävä kehitys, luettu 28.1.2023.)

Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen ja toimeenpano vaatii jokaiselta panostuksia: yksityishenkilöiltä, yhteisöiltä ja isommilta toimijoilta. Tavoitteiden toteutumisesta seurataan YK:n järjestämissä seurantakokouksissa, joihin jäsenvaltiot osallistuvat. Suomessa osallistutaan aktiivisesti tavoitteiden toimeenpanoon ja esimerkiksi Suomessa toimiva kestävän kehityksen Nuorten Agenda 2030-ryhmä esitti toisen maaraaporttinsa YK:n kestävän kehityksen korkean tason seurantakokouksessa vuonna 2020. Raportin mukaan Suomi on muiden pohjoismaiden rinnalla kansainvälisten kestävän kehityksen vertailujen kärjessä. (Kestävä kehitys, luettu 28.1.2023.)

Kestävän kehityksen tavoitteiden etenemistä seurataan YK:n johdon kokoamalla mittaristolla, jossa on yli 240 indikaattoria, eli mittaristoa. Mittariston avulla voidaan seurata jokaisen päämäärän ja tavoitteen toteutumista. Jokaisessa YK:n jäsenmaassa kestävän kehityksen seuraamisen ja toteutumisen vastuu on hallituksella. Suomessa kestävän kehityksen toimikunta on perustettu jo vuonna 1993, ja sitä johtaa hallituksen pääministeri. (Kestävä kehitys, luettu 28.1.2023.)

Kestävän kehityksen ajatus liittyy vahvasti kierrättämiseen. YK:n sopimuksen tavoitteiden joukossa on varmistaa maan kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys. Sopimuksen jäsenvaltiot ovatkin sitoutuneet saastumisen vähentämiseen esimerkiksi erilaisten kansainvälisten ympäristösopimusten avulla. Lisäksi sopimuksessa on erikseen vaadittu vähentämään jätteiden syntymistä merkittävästi vuoteen 2030 mennessä, jota voidaan vähentää merkittävästi esimerkiksi kierrätyksen avulla. (Vastuullista kuluttamista, luettu 28.1.2023.)

Suojanen (1997) kirjoittaa Vihreät tekstiilit kirjassaan kierrätyksestä sekä kestävästä kehityksestä. Kierrätyksellä tarkoitetaan energian, raaka-aineiden sekä tuotteiden uudelleenkäyttöä ja uusiokäyttöä (Suojanen 1997, 8). Tekstiilien kierrätys on vanha keksintö ja esimerkiksi Kiinassa vaatteita on kierrätetty jo yli 2000 vuotta. Siihen aikaan tekstiilijätteet revittiin ja karsittiin käsin, jonka jälkeen tuotos käytettiin hyödyksi uusien tekstiilien valmistuksessa. Aiemmin kierrättämistä on suosittu sen taloudellisuuden vuoksi, mutta nykyään kierrättämisen syyt johtavat kestäväan kehitykseen. Kierrätyksellä pyritään vaikuttamaan ympäristöön suojelevasti, jotta rasiusta saataisiin vähennettyä. (Suojanen 1997, 60.) Suojanen (1997, 60) nostaakin kirjassaan esille sen, kuinka vanhemmat ikäpolvet saattavat muistaa ajat, kun tekstiilijäte kerättiin talteen ja käytettiin uudelleen ainoastaan taloudellisista syistä.

Kestävä kehitys on laaja kokonaisuus, joka edellyttää monitieteistä lähestymistapaa (Suojanen 1997, 17). Monitieteisellä tarkoitetaan sitä, että kestävä kehitys liittyy useisiin eri tieteenaloihin. Kestävän kehityksen tavoitteiden tarkoituksena on turvata tulevaisuus ympäristön kannalta kestäväällä tavalla ja vaatii siksi kaikilta panostusta. Kuluttajalla on mahdollisuus vaikuttaa tekstiilien tarjontaan tekemällä vastuullisia valintoja materiaalien sekä ostopäätösten suhteen. (Suojanen 1997, 50.)

Aalto (2018, 47) kirjoittaa kirjassaan *Vaatteen uusi elämä*, että tekstiiliin tulisi olla monikäyttöinen ja korjattavissa. Aallon mukaan ”jonkun toisen hylkäämä vaate on kuin tyhjä valkoinen paperi. Se on tekemistä vaille valmis” (Aalto 2018, 70). Tekstiilien hoitamisella ja käyttötavoilla voidaan vaikuttaa vaateen kestävyteen ja Suojanen (1997, 50) kirjoittaakin kirjassaan, että vanhat ohjeet vaatteiden huollosta pätee yhä tänäkin päivänä. Niitä noudattamalla voidaan pidentää vaateen käyttöikä

merkittävästi (Suojanen 1997, 50). Kuluttajalla on vaatteen käyttäjänä suurin vaikutusmahdollisuus tekstiilin käyttöikänsä oikeanlaisella hoidolla ja huollolla (Suojanen 1997, 88).

4.3 Kierrätys ja ympäristöystävällisyys

Suurin osa kierrätettävästä tekstiilistä tulee vuoden 2012 tekstiilivirtatietojen perusteella kuluttajilta. Kuluttajilta tulevaa tekstiilimateriaalia on montaa erilaista, jonka vuoksi ne tulee lajitella kierrätykseen. Myös huonokuntoiset tekstiilit kelpaavat raaka-aineeksi. (Dahlbo ym. 2015, 27.) Yleisimmät syyt tekstiilistä luopumiseen ovat vaatteen kulumisen käyttökelvottomaksi, väärän kokoinen vaate tai tekstiilin kulunut ulkonäkö (Dahlbo ym. 2015, 29). Tekstiilijätettä voidaan hyödyntää eri menetelmillä, joita ovat mekaaninen kierrätys, kemiallinen kierrätys, terminen kierrätys, energiakäyttö bioenergian valmistuksessa sekä kompostointi (Dahlbo ym. 2015, 34).

Kuluttajien kohdalla tekstiilikierrätys mahdollistaa käytöstä poistettujen tuotteiden käyttämisen uudelleen esimerkiksi korjattuna tai muunneltuna. Kuluttaja voi viedä tuotteet tekstiilikierrätysastioihin tai esimerkiksi kierrätyskeskukseen. Kierrätyskeskukseen voi kuka tahansa viedä ja kierrätyskeskuksesta kuka tahansa ostaa käytettyä tavaraa ja tekstiilejä. (Suojanen 1997, 9.) Suojanen (1997, 18) toteaaakin kirjassaan jo vuonna 1997, että perinteinen jatkuva aineelliseen kasvuun perustuvan kehityksen aika on mennyt ja on aika siirtyä kestävän kehityksen ajatusmalliin.

Eri tekstiilikierrätysmenetelmät ovat kuvailtu seuraavaksi lyhyesti:

- *Mekaaninen kierrätys* tarkoittaa kierrätykseen soveltuvien ehjien ja rikkiäisten tekstiilien kierrätystä esimerkiksi rikkomalla kankaan kudoksen kuiduksi ja kuidun uusiokäyttämistä esimerkiksi täytemateriaalina (Dahlbo ym. 2015, 34).
- *Kemiallinen kierrätys* tarkoittaa esimerkiksi synteettisen- ja selluloosapohjaisen kuidun hyödyntämistä siten, että materiaalit palautetaan kemiallisten reaktioiden avulla alkuperäisiksi lähtöaineiksi, jonka jälkeen niitä voidaan käyttää uusien tekstiilien valmistamiseen (Dahlbo ym. 2015, 35).
- *Terminen kierrätys* tarkoittaa tekstiilien sulatusta. Sulatus kierrätysmenetelmänä soveltuu synteettisille kuiduille, jotka sulatetaan lämmön avulla. Sulatuksesta syntynyt raaka-aine voidaan hyödyntää uudelleen esimerkiksi muovituotteiden valmistamiseen. (Dahlbo ym. 2015, 36.)
- *Hyödyntäminen energiana* tarkoittaa sitä, että tekstiilijäte voidaan hyödyntää myös energiana, jolloin se poltetaan energialaitoksessa. Tekstiilijätteen polttamisesta vapautuva energia taltioidaan uudelleenkäyttöä varten. Suuri osa tekstiileistä soveltuvat poltettavaksi. (Dahlbo ym. 2015, 36.)

- *Tekstiilien kompostointi* tarkoittaa tekstiilien hajottamista biologisella tavalla. Lisäksi tekstiileitä voidaan hyödyntää biopolttoaineena etanolin valmistukseen, mutta tämä vaatii tekstiilijätteen esikäsittelyä eikä luokitella kierrättämiseksi. (Dahlbo ym. 2015, 37.)

Ympäristölle haitalliseksi epäiltyjä tai todettuja aineita ja niiden käyttöä on rajoitettu lainsäädännöllä, kuten esimerkiksi jätelailla (JäteL 2011/646) ja ympäristönsuojelulla (2014/527). Tekstiileissä käytetyistä aineista on kielletty esimerkiksi tiettyjä kasvinsuojeluaineita, väriaineita ja kemikaaleja. Euroopan Unionin ympäristöpolitiikan pääperiaatteena voidaan pitää ympäristötuhojen syntymisen ennaltaehkäisy. Lainsäädännön lisäksi on asetettu jäte- ja päästömaksujen muodossa kerättävät haittaverot. (Suojanen 1997, 65.)

Suomessa jätelaki ja ympäristönsuojelulaki antavat raamit kierrättämiselle. Jätelain (2011/646) tarkoituksena on edistää kiertotaloutta ja luonnonvarojen käytön kestävyyttä sekä vähentää jätteen määrää ja sen haitallisuutta. Lisäksi lain tarkoituksena on ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle sekä varmistaa toimiva jätehuolto ja ehkäistä roskaantumista. (JäteL 1:1.) Jätteeksi määritellään sellainen tuote, joka on poistettu tai aiotaan poistaa käytöstä, tai se ollaan velvollisia poistamaan käytöstä (JäteL 1:5).

Ympäristönsuojelulain (2014/527) tarkoituksena on ehkäistä ympäristön pilaantumista, ehkäistä ja vähentää päästöjä, poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja, torjua ympäristövahinkoja, turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, tukea kestävä kehitystä ja torjua ilmastonmuutosta. Lisäksi ympäristönsuojelulain tarkoituksena on edistää luonnonvarojen kestävä käyttöä sekä vähentää jätteiden määrää ja haitallisuutta, ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena, sekä parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon (Ympäristönsuojelulaki 1:1). Ympäristönsuojelulakia sovelletaan teolliseen ja muuhun toimintaan, jos siitä aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Lisäksi lakia sovelletaan myös jätteen käsittelyyn sekä sellaiseen toimintaan, josta syntyy jätettä. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä määrätään Suomea sitovissa kansainvälisissä merensuojelusopimuksissa sekä Suomen ja Ruotsin välisessä rajajokisopimuksessa (SopS 91/2010). (Ympäristönsuojelulaki 1:29.)

Tekstiilien pesussa käytettävät pesuaineet aiheuttavat ympäristöhaittoja, joihin on kiinnitetty huomiota jo usean vuosikymmenen ajan. Vaatteiden liiallinen ja turha pesu kuluttaa ympäristöä, sillä siihen kuluu pesuainetta ja energiaa, joiden vuoksi myös jäteveden määrä lisääntyy. Lisäksi jokainen pesukerta kuluttaa myös pestävää tekstiiliä. (Suojanen 1997, 51.) Suojanen (1997) kirjoittaa kirjassaan, että pesuaineiden aiheuttamista ympäristöongelmista on oltu tietoisia jo ennen 1980-

lukua. Pesuaineet sisältävät tensidejä, jotka ovat kemiallisia yhdisteitä ja siten myös haitallisia ympäristölle. Tensidien tarkoitus pesuaineissa on pienentää veden pintajännitystä, irrottaa ja kantaa likaa sekä estää lian tarttumisen takaisin pestävään tekstiiliin. (Suojanen 1997, 52.) Tämän vuoksi tekstiilien pesussa ja hoidossa tulee pyrkiä kestävään kehitykseen suorittamalla tekstiilin hoito mahdollisimman taloudellisesti ja ympäristöystävällisesti. Huolellisella ja suunnitellulla hoidolla kuluttaja pystyy vaikuttamaan lisäksi myös tekstiilin käyttöikänsä. Suojanen (1997) toteaa kirjassaan, että tuotteen eliniän pidentämisen on todettu olevan kierrätystä ympäristömyötäisempää. Tämä johtuu siitä, että esimerkiksi tekstiilin eliniän kaksinkertaistuminen puolittaa energiankulutuksen. (Suojanen 1997, 54–55.)

Kierrättäminen on yksi parhaimpia vaihtoehtoja käytöstä poistetulle tekstiilille, koska se säästää raaka-aineiden tarvetta sekä vähentää jätteiden määrää. (Suojanen 1997, 61.) Lainsäädännön lisäksi ympäristömyötäiseen kehitykseen voidaan vaikuttaa kansainvälisellä sopimuksella, kuten Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kestävä kehityksen sopimus. Jos kansainvälistä sopimusta ei olisi, ympäristöä kuormittava teollisuus voitaisiin siirtää sellaisiin maihin, joissa on esimerkiksi väljempi lainsäädäntö tai lakien noudattamisen valvontaa laiminlyödään. Suojanen (1997) mukaan vastaavasta kehityksestä on kuitu- ja tekstiiliteollisuuden kohdalla jo näyttöä. (Suojanen 1997, 66.)

Olemassa olevalla lainsäädännöllä on luotu vähimmäisvaatimukset ympäristömyötäiselle tuotannolle ja kulutukselle, joita tuottajien ja kuluttajien on noudatettava (Suojanen 1997, 71). Jätelain mukaista ympäristövaikutusten vähentämistä tulisi tukea jätteiden syntymisen ehkäisemisellä ja tätä voidaan edistää kuluttajille osoitetuilla informaatiolla. Kuluttajat voivat vaikuttaa tekstiilituotteiden valmistusprosessin ympäristövaikutuksiin esimerkiksi ostamalla sellaisia tuotteita, joiden valmistajat noudattavat ympäristömyötäistä tuotantoa. (Suojanen 1997, 70.) Lisäksi kuluttajaa tulee suunnata tarpeellisella ohjeistamisella käytöstä poistettavan tekstiilin kierrätykseen, jotta tekstiilituotteet saadaan uudelleenhyödynnettyä (Dahlbo ym. 2015, 63).

4.4 Puuvilla

Poliisin virkavaatteissa käytetään pääasiassa materiaalina puuvillaa. Virkavaatteet on valmistettu puuvilla sekoitekankaasta, villasekoitteesta, polyesterin ja puuvillan sekoitteesta (PES/CO) tai erikoiskestävästä polyamidi kuidusta. (Poliisihallituksen kirje 2015.) Tästä voidaan todeta, että merkittävä osa poliisin virkavaatteista on valmistettu puuvillasta.

Puuvilla kasvaa lämpimässä ilmastossa ja sen vuoksi sitä viljellään maissa, joissa on puuvillan kasvattamiseen ihanteellinen kasvuympäristö. Puuvillaa viljellään Pohjois- ja Etelä-Amerikassa, Aasiassa ja Afrikassa. Puuvillan kasvukausi siemenestä korjuuvalmiiksi kestää noin viidestä seitse-

mään kuukautta. Puuvillan keruu pellolta tapahtuu joko koneellisesti tai käsin keräämällä. Koneellinen keruu nopeuttaa puuvillan keräystä, mutta huonontaa puuvillan laatua. Käsin keräämällä puuvillan kuidut eivät kärsi yhtä herkästi, jolloin kuitu pysyy laadukkaampana. Puuvillan keräämisen jälkeen kuiduista erotellaan siemenet, jonka jälkeen kuidut paalataan ja langan valmistus alkaa. Suurimpia puuvillan viljelijöitä ovat Kiina, Intia, Yhdysvallat ja Pakistan. Näiden lisäksi puuvillaa viljellään pienemmässä mittakaavassa myös esimerkiksi Aasiassa, Afrikassa, Etelä-Amerikassa ja Etelä-Euroopassa. (Puuvilla 2022.)

Vaikka puuvilla on luonnontuote, sen viljely vaatii ympäristöltä paljon. Puuvillan viljelyn vaatima maa-ala ja vesimäärät rasittavat luontoa. Yhden puuvillakilon tuotantoon saattaa kuluja jopa 4 000–29 000 litraa vettä. Puuvillakasvin vaatima vesimäärä vaikuttaa kasvualueen vesistöihin ja vähentää yleensä esimerkiksi pohjavesien määrää jo ennestään kuivilla alueilla. Lisäksi puuvilla on myös erityisen herkkä erilaisille tuholaisille ja kasvisairauksille, jonka vuoksi puuvillan viljelyssä joudutaan käyttämään runsaasti erilaisia luontoa kuormittavia kemikaaleja. Kemikaalien käyttö on huonoksi ympäristölle, sillä se köyhdyttää maaperää, saastuttaa vesistöjä ja vähentää luonnon monimuotoisuutta. (Puuvilla 2022.)

Puuvillanviljelyn negatiivisia vaikutuksia on pyritty vähentämään sertifikaateilla ja ohjelmilla, jotka ohjaavat puuvillan viljelijöitä kestävämpään tuotantoon. Merkittävässä osassa on myös puuvillan kierrätys, sillä sitä voidaan kierrättää mekaanisten ja kemiallisten menetelmien avulla. (Puuvilla 2022.)

Usein puuvillasta valmistetuissa vaatteissa jää mainitsematta se, missä maassa puuvilla on viljelty. Ander (2011) kertoo kirjassaan *Puuvillan likainen tarina* puuvillan historiasta, sekä Anderin vuonna 2009 tekemästä selvitystyöstä koskien puuvillatuotteiden alkuperää. Ander kertoo yrittäneensä selvittää useista puuvillasta valmistetuista tekstiilituotteista puuvillan valmistusmaata, mutta todennut tiedon puuttuvan lähes jokaisesta vaatteesta. Tekstiiliteollisuutta koskeva lainsäädäntö ei velvoita laittamaan vaatteeseen puuvillan viljelymaasta merkintää. (Ander 2011, 43–44.) Puuvilla on erittäin yleinen tekstiilikuitu ja sen osuus on ollut kaikista luonnonkuiduista vuonna 2020 jopa 81 prosenttia (Puuvilla 2022).

Suomessa ja kaikissa Euroopan Unionin (EU) alueella myytävissä tekstiilituotteissa on oltava selkaiset merkinnät, joista käy ilmi tekstiilin kuitukoostumus. Vaatimus koskee esimerkiksi vaatteita, huonekalujen verhoilumateriaaleja, patjanpäällysteitä ja telttoja, mikäli niissä on vähintään 80 painoprosenttia tekstiilikuituja. Merkinnöistä on selvittävä kankaan koostumus, eli tekstiilituotteessa käytettyjen kuitujen prosenttiosuudet, tekstiilien koostumusta koskevat tiedot sekä muut tarpeelliset tiedot, kuten tekstiilin hoito-ohjeet. Jos tekstiilituotetta on tarkoitus myydä yhdessä tai useammassa EU- maassa, tuotteen merkintöjen tulee olla käännettynä niiden maiden virallisille kielille, joissa

tekstiiliä myydään. (Tekstiilituotteiden merkinnät 2023.) Tällä tavoin saadaan varmistuttua siitä, että kuluttaja saa tekstiilin kuitutiedot tuotteen ostomaasta huolimatta. EU:n alueella myytävissä tekstiilituotteissa ei kuitenkaan edelleenkään vaadita esimerkiksi tekstiilissä käytettyjen kuitujen alkuperämaan mainitsemista, jonka vuoksi puuvillan viljelymaa on lähes mahdotonta selvittää jälkikäteen. Ander (2011, 49) toteaa kirjassaan, että ”*Joskus kauan sitten oli aika, jolloin puuvillakankaat olivat sekä kalliita, että vain harvojen, ulottuvilla- ja jolloin tiedettiin melko varmasti, missä maassa puuvilla oli viljelty*”. Tämä on ollut ennen kuin tekstiilimerkintöjä koskeva laki säädettiin (Ander 2011, 49).

Koska puuvillan viljelymaata ei tarvitse ilmoittaa vaatteiden tuotetiedoissa, on hyvin todennäköistä, että kuluttajan puuvillaisessa tekstiilituotteessa on sekoitettu eri maissa kasvatettua puuvillaa. On yleistä, että eri maissa kasvatettua puuvillaa sekoitetaan toisiinsa, ennen kuin se jatkaa kulkuaan vaatetehtaan kautta valmiiksi tekstiilituotteeksi. (Ander 2011, 47.) Ander (2011, 48) kertoo kirjassaan huomanneensa tekstiilimyymyjien toistavan usein väitettä, jonka mukaan edellä mainituista syistä puuvillan viljelypaikka on sellaista tietoa, jota on vaikea jäljittää ja joka katoaa helposti prosessin aikana.

Puuvillan viljelyyn on liittynyt historian aikana paljon orjakauppaa. Puuvillan keräämiseen tarkoitettujen koneiden keksimisen jälkeen orjuus pitkittyi esimerkiksi Yhdysvalloissa useita vuosikymmeniä. Puuvillan keräämiseen tarvittiin paljon orjia, jotka keräsivät puuvillaa isoilta peltoaloilta. Koneellistuminen vaikutti aluksi pitkään vain tekstiilituotannossa, mutta ei pelloilla. (Ander 2011, 60.) Kansainvälisen työjärjestö ILO:n mukaan lapsi- ja pakkotyövoiman käyttöä on edelleen tunnistettu puuvillan tuotantoketjuissa esimerkiksi Uzbekistanissa, Turkmenistanissa ja Kiinassa (Puuvilla 2022).

5 KESTÄVÄ KEHITYS POLIISIORGANISAATIOSSA

Poliisi on sisäministeriön hallinnonalan suurimpana toimijana vahvasti tukemassa sisäministeriön sitoumusta kestävä kehityksen edistämiseksi (Kestävä kehitys ja hiilijalanjälki poliisin toiminnassa 2020). Tämä tarkoittaa sitä, että poliisi haluaa toimia edellä kävijänä ja vähentää tavoitteen mukaisesti hiilijalanjälkeä 50 prosentilla vuoteen 2027 mennessä. Kyseessä on haastava tavoite ja siksi siihen pääseminen edellyttää aktiivisia toimia ja investointeja. Poliisihallituksen kestävä kehityksen suunnitelmakokonaisuus rakentuu kolmen suunnitelman varaan, joiden tarkoituksena on tukea toisiaan. Tällaisia suunnitelmia ovat poliisin hiilijalanjäljen pienentämisen tiekartta, poliisin ajoneuvolatausasemien rakentamisen tiekartta ja poliisiajoneuvojen hankinnan tiekartta. Suunnitelmia kehitetään Poliisihallituksessa kaikkien yksiköiden sekä poliisin materiaalikeskuksen kesken. (Kestävä kehitys ja hiilijalanjälki poliisin toiminnassa 2020.)

Poliisin keinoja pienentää hiilijalanjälkeä on esimerkiksi ajoneuvopäästöjen kontrollointi, sillä ne koostavat ison osan poliisin tuottamasta hiilijalanjäljestä. Merkittävä osa koostuu myös hävitettävien materiaalien hävitysprosessista, johon perehdytään tässä opinnäytetyössä myöhemmin. Poistettavan materiaalin, kuten poliisin virkavaatteiden ja varusteiden kierrättäminen sekä kierrätysprosessin säännöllinen tarkastelu ja kehittäminen tuo mahdollisuuden pienentää hallinnonalan hiilijalanjälkeä entisestään. (Kestävä kehitys ja hiilijalanjälki poliisin toiminnassa 2020.)

5.1 Poliisin toiminta- talous- ja tulossuunnitelma

Poliisiorganisaatiossa vastuullisuus on kytketty kaikkeen toimintaan ja se on osa poliisin strategiaa, sillä poliisi on sisäministeriön alainen sisäisen turvallisuuden toimija. Vastuullisuuden toimenpiteistä osa pohjautuu suoraan poliisin arvioihin, joita ovat palvelu, oikeudenmukaisuus, osaaminen ja henkilöstön hyvinvointi. (Poliisin vastuullisuusraportit 2022.)

Vastuullisuuden ja kestävän kehityksen sitoumukset löytyvät poliisin toiminta- ja taloussuunnitelmasta, joka julkaistaan kuluvalle vuodelle, sekä seuraaville neljälle vuodelle kerrallaan. Poliisin toiminta- talous- ja tulossuunnitelman (POL-2022-164146) on vahvistanut Poliisihallitus. Uusin poliisin toiminta- ja taloussuunnitelma on vuosille 2024–2027 sekä tulossuunnitelma vuodelle 2023. Se sisältää kannanoton muun muassa ympäristöön ja ilmastoon. Poliisiorganisaatio kantaa kortensa kekoon etsimällä uusia keinoja ja tapoja säädellä liiketoiminnan kustannuksia, jotka vaihtelevat suuresti inflaation ja energiakriisin vuoksi. Ilmastoarvot huomioimalla voidaan energiakriisin keskellä vähentää kustannuksia huolehtimalla suunnitelmallisesta kestävän kehityksen edistämisestä. Yksi tavoitteista onkin pienentää poliisin hiilijalanjälkeä ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Tämä edellyttää varautumista ilmastonmuutokseen sekä aktiivisia toimia siihen sopeutumiseen. (POL-2022-164146, 8.)

Toiminnan strategiassa on priorisoitu erikseen esimerkiksi ennakointi teknologian kehittämisessä ja sen käyttämisessä lainvalvonnassa sekä varmistumalla ajanmukaisista ja toimivista työvälineistä. Lisäksi strategiassa on tärkeää huomioida terveelliset ja turvalliset työtilat. (POL-2022-164146, 10.) Suunnitelmassa on päätetty ottaa käyttöön pitkän aikavälin tarveperusteinen hankintasuunnittelu, joka tarkoittaa sitä, että poliisin hankinnoille tulee koko poliisihallintoa koskeva toimintasuunnitelma. Tämä on tarkoitus jalkauttaa koko poliisihallintoon ja hankintatoimelle on tehty uusi hankintamääräys, jota koko poliisihallinto jatkossa noudattaa. (POL-2022-164146, 11.)

Tarveperusteisella hankintasuunnittelulla saadaan karsittua ylimääräisiä hankintoja ja päästään näin edistämään kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Suunnitelman on toteutuessaan tarkoitus saada aikaan nykyaikaisia, turvallisia ja kehittyviä palveluita. Poliisihallinto tekeekin yhteistyötä eri tahojen kanssa esimerkiksi virkavaatteiden sekä muiden varusteiden kierrätyksen

osalta. (POL-2022-164146, 17.) Strategiassa on priorisoitu kestävän kehityksen sekä turvallisuuden näkökulmat, jotka ovat tässä opinnäytetyössä keskeisiä aiheita.

Poliisi toimii aktiivisesti kestävän kehityksen sitoumuksen tavoitteiden saavuttamiseksi panemalla toimeen hiilijalanjälkeä pienentäviä ja muita ilmastonmuutoksen torjuntaa tukevia toimia (POL-2022-164146, 19). Näillä toimilla tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että poliisiorganisaation tavoitteena on pienentää hiilijalanjälkeä 50 prosenttia vuoteen 2027 mennessä. Tavoitteeseen pääsemiseksi toimeenpannaan poliisin kestävän kehityksen sitoumus, jonka toteutumista valvotaan raporttien avulla. Nämä raportit tehdään annettujen ohjeiden mukaisesti ja lisäksi kestävän kehityksen toimeenpanoa varten luotu pitkän aikavälin suunnitelma päivitetään. Suunnitelma sisältää keinoja, joilla poliisi kykenee saavuttamaan hallituksen ja sisäministeriön määrittämät hiilidioksidipäästöjen vähentämistavoitteet vuoteen 2027 mennessä. Hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen voidaan vaikuttaa esimerkiksi tankkaamalla dieselkäyttöisiin ajoneuvoihin uusiutuvaa dieseliä niillä alueilla, joissa polttoaineen jakeluverkosto on riittävän kattava. Uusiutuvan dieselin käyttö vaatii kuitenkin lisärahoitusta. Lisäksi toimenpiteitä tulisi kohdentaa hybridi- ja täyssähköajoneuvojen lisäämiseen ja niiden latausverkoston laajentamiseen. Hiilijalanjälkeen voidaan vaikuttaa myös päivittäistoiminnassa kartoittamalla toimitilojen sähkösopimukset sekä päivittämällä poliisin vastuullisuusraportointia. (POL-2022-164146, 19.)

5.2 Poliisin vastuullisuusraportti

Poliisi julkaisi ensimmäisen vastuullisuusraporttinsa vuonna 2021. Vastuullisuusraportin taustalla on kestävä kehitys, sillä poliisi on sitoutunut omilla toimillaan edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelman eli Agenda 2030 toteutumista. (Poliisin vastuullisuus syntyy arkipäivän tilanteissa 2022.)

Poliisin tulossuunnitelmaan on valittu sellaisten kokonaisuuksien tavoitteet, joihin voidaan parhaiten vaikuttaa käytännön toiminnan kehittämällä. Vastuullisuus ja vastuullisuuden kehittäminen kattaa poliisissa niin taloudellisen, ekologisen kuin sosiaalisenkin vastuullisuuden. Vastuullisuuden suunnittelussa ja kehittämistyössä on hyödynnetty sisäministeriön sekä koko poliisiorganisaation kestävän kehityksen sitoumuksia sekä jatkossa vastuullisuusraportointia. Poliisin tuorein vastuullisuusraportti on vuodelta 2021 ja se on laadittu Valtiokonttorin Vastuullisuusraportointi valtioneuvoston ohjeen mukaisesti. (Poliisin vastuullisuus syntyy arkipäivän tilanteissa 2022.) Poliisissa tavoitteita ovat hyvä koulutus, sukupuolten tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen, vastuullinen kuluttaminen, ilmastoteot, rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto. Poliisin ensimmäinen vastuullisuusraportti vuodelta 2021 kertoo sen, miten poliisiorganisaatio on onnistunut tavoitteissa. (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 2.)

Vastuullisuusraportista selviää, että poliisin vastuullisuuden osalta suunnittelua ja johtamista kehitettiin merkittävästi vuosien 2020 ja 2021 aikana. Poliisi on sitoutunut sisäministeriön kestävän kehityksen sitoumuksen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Näiden tavoitteiden toteutumista tuetaan poliisin kestävän kehityksen sitoumuksella, joka on julkaistu vuonna 2022. Vastuullisuus ja vastuullisuuden kehittäminen kattaa poliisissa taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen vastuullisuuden. Lisäksi suunnittelu- ja kehittämistyössä poliisi hyödyntää omia kestävän kehityksen sitoumuksiaan, poliisin hiilijalanjäljen pienentämisen tiekarttaa ja vastuullisuusraportointia. Tuorein vuoden 2021 vastuullisuusraportti on poliisin ensimmäinen valtakunnallinen vastuullisuusraportti. (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 4.)

Vastuullisuus on kytketty kaikkeen poliisin toimintaan ja se on lausuttu poliisin strategiassa, jonka mukaan poliisi haluaa olla kaikkien turvaaja kaikkina aikoina. Poliisin kestävän kehityksen sitoumus tukee poliisin strategiaa, jonka mukaan organisaatio kehittää palveluita etenkin kestävän kehityksen ja turvallisuuden näkökulmasta. Poliisiorganisaatiossa vastuullisuutta ja kestävyttä seurataan erilaisilla menetelmillä, kuten esimerkiksi hiilijalanjälkilaskennalla, sekä erilaisilla arvioinneilla ja tarkastuksilla. Poliisin toiminnan lähtökohtina ovatkin toiminnan läpinäkyvyys ja avoimuus, joiden pohjalle luottamus rakentuu. (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 5.) Poliisin toiminta perustuu lainsäädännön lisäksi poliisin strategiaan ja arvoihin. Poliisilla on eettinen koodisto, joka ohjaa poliisin toimintaa sekä vahvistaa hyvän hallinnon toteutumista. (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 6.)

Suomessa toimii vain yksi poliiseja kouluttava oppilaitos, joka on Tampereen Hervannassa sijaitseva Poliisiammattikorkeakoulu. Yksi kestävän kehityksen tavoitteista on työelämätaitojen eli yleisten kompetenssien vahvistaminen ja Poliisiammattikorkeakoulu vastaa myös poliisien jatko- ja täydennyskoulutuksista. Kestävä kehitys, digitalisaatio ja monikulttuurisuuteen liittyvät taidot korostuvat niin opinnoissa kuin päivittäisen poliisityön toimintaympäristössäkkin. Poliisiammattikorkeakoulussa on pyritty jo poliisin koulutuksen opetussuunnitelmassa kuvamaan poliisialan osaamisen ja opiskelijan ammatillisen kasvun kokonaisuus, joihin lukeutuvat kestävän kehityksen osaaminen ja tavoitteet. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu on allekirjoittanut kestävyys- ja vastuullisuuslupauksen yhdessä muiden ammattikorkeakoulujen kanssa. (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 10.)

Poliisi on sitoutunut sisäministeriön hallinnonalan tavoitteeseen pienentää hallinnonalan hiilijalanjälkeä 75 prosenttia vuoteen 2035 mennessä (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 15). Tavoitteeseen pyritään pääsemään aiemmin mainitun välitavoitteen kautta, joka on hiilijalanjäljen pienentäminen viidelläkymmenellä prosentilla vuoteen 2027 mennessä. Keskeisiä päästölähteitä vuoden 2021 vastuullisuusraportin mukaan ovat ajoneuvot, energia, jätteet, virkamatkustus sekä erilaiset hankinnat. Näistä merkittävimmät päästöjä aiheuttavat tekijät ovat kiinteistöjen energia, ajoneuvojen polttoaineet ja hankinnat. Tavoitteiden toteutumisessa tulee ottaa huomioon, ettei poliisin toiminta vaaranna tavoitteisiin pääsemisen vuoksi. Tavoitteita valvotaan sisäministeriölle tehtävän vuosittaisen

raportoinnin avulla, jossa huomioidaan suorat päästöt polttoaineen kulutuksesta, energian hankinnasta aiheutuneet päästöt, hankitun energian epäsuorat päästöt, itselle vuokratun omaisuuden päästöt, hankintojen päästöt sekä virkamatkustuksen päästöt lentojen osalta. Sisäministeriön hallinnonalan laskenta noudattaa kansainvälistä Greenhouse Gas Protocol (GHG) -standardia. (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 15.)

Poliisin ensimmäinen vastuullisuusraportti on laadittu yhdessä Poliisihallituksen, Poliisiammattikorkeakoulun ja Hämeen poliisilaitoksen kanssa, mutta raporttiin käytettyjen tietojen tuottamiseen on osallistunut kaikki poliisin yksiköt. Poliisin kestävän kehityksen tavoitteet on määritelty keväällä 2021, ja ne on toteutettu Valtiokonttorin Vastuullisuusraportointi valtionhallinnossa -ohjeen mukaisesti. Vastuullisuusraportti on yksi työkalu poliisin toiminnan kehittämisessä kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseksi. Poliisin vastuullisuustoimintaa ohjaavatkin kansallinen kestävän kehityksen strategia sekä sisäministeriön ja poliisin kestävän kehityksen sitoumukset. (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 17.)

Alla taulukko poliisin hiilijalanjäljen kehityksestä vuosina 2018–2021 (tCO₂e):

	2018	2019	2020	2021
Polttoaineen kulutus	7379	7901	6250	7135
Energian hankinta	3694	3083	3331	2820
Energian epäsuorat päästöt	2465	2620	2227	2573
Itselle vuokrattu omaisuus	9661	9778	10262	8008
Hankinnat	32393	37027	35030	36427
Virkamatkustus	2370	1631	418	587
Yhteensä	57962	62040	57518	57550

Taulukko 1: Poliisin hiilijalanjäljen kehitys (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 23, viitattu Sisäasiainhallinnon hiilijalanjälkilaskenta)

6 POLIISIN VIRKAVAATTEIDEN HÄVITYSPROSESSI

6.1 Virkavaatteiden palauttaminen

Poliisien käytössä on iso määrä poliisin tunnisteilla varustettuja vaatteita ja asusteita, jotka tulevat jossain vaiheessa poistumaan käytöstä. Osa vaatteista kuluu tai menee käytössä rikki, tai vaate on jäänyt esimerkiksi väärän kokoiseksi. Joskus myös organisaatiossa pitkään työskennelleen henkilön pukukaapista löytyy niin vanha vaate, että se on aika päivittää nykyisten säädösten mukaiseksi.

Tällöin tulee huomioida, ettei virkavaatteita voi heittää huoletta roskeen tai kierrätykseen, sillä poliisin virkapuvusta on huolehdittava sen käytöstä poistamisen jälkeenkin niin, ettei vaate päädy vahingossa sellaiselle, jolla ei ole oikeutta käyttää poliisin virkavaatteita. (PoL 10§.)

Poliisin virkavaatteiden seuranta on hoidettu niin, että jokainen virkavaatetilauksensa ja toimitus tallentuu tilausjärjestelmään sekä työntekijöiden henkilökohtaiselle varustekortille. Varustekortin avulla hankinnoista ja vaatteista saadaan tarkka listaus henkilöittäin ja vaatetilannetta sekä kulutusta pystytään seuraamaan tarkasti. Henkilökohtaisen varustekortin tarkoituksena on pystyä seuraamaan virkavaatteiden hallussapitoa ja palautuskäytäntöjä. (POL-2021-128813, 4.) Jokaisella poliisilaitoksella on nimetty päällystään kuuluva virkavaatevastaava, joka valvoo virkapukumääräyksen noudattamista ja huolehtii hankinnoista. Lisäksi virkavaatevastaava toimii virkavaateasioiden yhdyshenkilönä. Virkavaatevastaava ei ole kuitenkaan vastuussa työntekijöiden käytössä olevista virkavaatteista, vaan virkavaatteiden käyttäjät ovat yksin vastuussa vaatteiden asianmukaisesta kunnosta, puhtaudesta sekä säädösten, määräysten ja ohjeiden mukaisesta virkavaatteiden käytöstä. (POL-2021-128813, 5.)

Määräyksessä on mainittu, että jos poliisin AMK-tutkintoa suorittava opiskelija jää pois aktiivisesta opiskelusta, eli hänen opintonsa keskeytetään tai hän menettää opiskeluoikeutensa, eroaa tai erotetaan koulutuksesta, tulee koulusta annetut virkavaatteet ja varusteet palauttaa Poliisiammattikorkeakoululle. Opiskelija palauttaa virkavaatteet myös opintojen jälkeen ja saa ne takaisin vasta valmistumisen jälkeen, mikäli hänellä on osoittaa dokumentti virkasuhteen alkamisesta poliisissa. (POL-2021-128813, 8.) Sama virkavaatteiden palauttamista koskeva sääntö koskee myös virassa olevaa poliisia, joka irtisanoutuu, irtisanotaan, jää eläkkeelle tai hänen määräaikainen virkasuhtensa poliisihallinnossa päättyy. Tällöin virkavaatteet on palautettava poliisiyksikköön, jossa henkilö on viimeksi työskennellyt. (POL-2021-128813, 9.)

Poliisihallituksen virkapukumääräyksen mukaan jokainen poliisiyksikkö ohjeistaa käyttökelpoisen virkavaatteen luovutuksen toiselle sen käyttöön oikeutetulle poliisimiehelle (POL-2021-128813, 9). Sellaiset vaatteet ja materiaalit, jotka eivät enää sovellu käyttöön, hävitetään Poliisihallituksen tekemän sopimuksen (POL-2015-3711) mukaisesti tarkkoja turvallisuusvaatimuksia noudattaen.

6.2 Virkavaatteiden hävitystapa

Poliisihallitus on tehnyt sopimuksen Kuusakoski Oy:n kanssa virkavaatteiden ja muun materiaalin hävityksestä (POL-2015-3711). Sopimuksen mukaan Kuusakoski Oy vastaa poliisin käytöstä poistettavan materiaalin turvallisesta käsittelystä sekä tuhoamisesta. Koska kyseessä on poliisin virkavaatteet ja muut materiaalit, on hävitysprosessin oltava ehdottoman luotettava, jotta poliisin omaisuutta ei päädy väärin käsiin. Poliisihallituksen tekemän sopimuksen tavoite on, ettei hävitykseen

luovutettu materiaali päädy takaisin minkäänlaiseen käyttöön. Tämä tarkoittaa sitä, että hävitettävä materiaali ei saa päätyä edes alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Sopimuksessa on kuitenkin mainittu poikkeus tuhottavan materiaalin hyödyntämisestä Poliisihallituksen luvalla kierrätysmateriaalina ja sopimuksen yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi onkin asetettu palvelun turvallisuus ympäristölle ja ihmisille. (POL-2015-3711, 3.)

Hävitysprosessissa tulee huomioida hävitettävän materiaalin arkaluonteisuus, jonka vuoksi luottamuksellisuus korostuu. Sopimuksessa on määritelty prosessille turvallisuusvaatimukset (Poliisin turvallisuusvaatimukset tuhoamistilalle POL-2014-16713), joiden tulee täytyä prosessin jokaisessa vaiheessa aina materiaalin keräyksestä hävitysprosessin loppuun. Sopimuksen mukaan hävityspalvelun suorittaja, eli tässä tapauksessa Kuusakoski Oy vastaa siitä, että poliisin hävitettäväksi luovuttama materiaali ensin kerätään, sitten käsitellään, varastoidaan ja prosessoidaan, kunnes lopulta toimitetaan edelleen hyödynnettäväksi tai loppusijoitettavaksi. Hävitys tulee tapahtua voimassa olevan lainsäädännön velvoitettavien määräysten ja ympäristö- sekä muiden lupien mukaisesti. (POL-2015-3711, 4.) Poliisihallitus on linjannut sopimuksessa, että kaikki muu, paitsi tietosuoja-aineisto tulee hävittää murskaamalla, polttamalla tai muulla sovitulla tavalla. Hävityksessä tulee kuitenkin ottaa erityisesti huomioon tuhottavan materiaalin laatu, sekä myöskin hävittämistä koskevat viranomaismääräykset, mikäli sellaisia on. (POL-2015-3711, 10.) Virkavaatteet luokitellaan sopimuksen linjauksen mukaan muuhun aineistoon kuuluvaksi (POL-2015-3711, Liite 2).

Poliisin virkavaatteiden valmistamisesta vastaa Image Wear Oy (POL-2021-63613). Virkavaatteissa käytettävät materiaalit ovat pääasiassa puuvilla sekoitekangasta, villasekoitetta, polyesterin ja puuvillan sekoitetta (PES/CO) tai erikoiskestävää polyamidi kuitua. (Poliisihallituksen kirje 2015) Puuvilla on luonnonkuitu, mutta esimerkiksi polyesteri ja polyamidi ovat synteettisiä kuituja. Virkavaatteissa käytettyjä tekstiileitä voidaan siis hyödyntää myös energiana, jolloin tekstiilijäte poltetaan energialaitoksessa.

Kuusakoski Oy kertoo sivuillaan poisto tekstiileihin liittyvästä tietoturvasta. Tällä tarkoitetaan tekstiilin tunnistettavuutta ja yhdistämistä esimerkiksi tiettyyn ammattiryhmään, kuten poliisiin vaatteissa olevien merkkien, värityksen, materiaalien tai logojen kautta. Kuusakoski Oy:n tietoturvapalveluun kuuluu virkapukujen, kuten poliisin virkavaatteiden hävittäminen turvallisesti. Virkavaatteiden kerääminen tapahtuu tietoturvallisten keräysastioiden avulla, joita yritys toimittaa poliisilaitoksille. Kuusakoski Oy:n tuhoamisprosessi on auditoitu, joka tarkoittaa sitä, että prosessista on tehty arviointi, joka varmistaa sen täyttävän tilaajan vaatimukset. Näin voidaan varmistaa turvallinen hävitysprosessi, joka noudattaa Viestintäviraston turvaohjeistuksen korkeimpia vaatimuksia turva tasosta sekä Poliisihallituksen määrittämät omat turvallisuusvaatimukset koskien poliisin virkavaatteiden hävittämistä. Virkavaatteita voidaan kierrättää silppuamalla tekstiili tunnistamattoman pieneen ma-

terialipalakovon, jonka jälkeen tekstiililippu ohjataan jatkojalostettavaksi uusiokäyttöön. Toissijainen kierrätystapa on valmistaa kierrätyspolttoainetta sellaisesta virkavaatteiden tekstiilimateriaalista, joka ei tietoturvasyistä sovellu silputtavaksi. Kierrätyspolttoainetta valmistetaan kivihiilen korvaajaksi sähkön ja lämmön tuotantoon, eli kierrätyspolttoaineeksi menevän tekstiilimateriaalin hävittäminen tapahtuu polttamalla. (Virkapukujen ja työvaatteiden tietoturvallinen kierrätys, luettu 17.1.2023.)

Kun Kuusakoski Oy noutaa hävitettävän materiaalin, valvonta ja vaaranvastuu materiaalista siirtyy heille. Materiaalin siirtämisessä ja kuljettamisessa tulee huomioida, että kuormatilojen on oltava lukittuna ja kuljetusajoneuvon jatkuvasti valvottuna. Koska materiaali on Kuusakoski Oy:n vastuulla, tulee koko hävitysprosessin olla jatkuvasti valvottu, jotta tuhottavaa materiaalia ei päädy sellaisten henkilöiden haltuun, joille ne eivät kuulu. (POL-2015-3711, 9.) Tilassa, jossa materiaalia käsitellään, tulee olla kulunvalvonta, joka estää ulkopuolisten pääsyn materiaaliin. Henkilöille, jotka käsittelevät materiaalia tulee tehdä turvallisuusselvitys. Lisäksi tilassa on oltava kameravalvonta ja tilan tulee olla jatkuvasti lukittuna. (POL-2014-16713.) Tietosuojamateriaali, jota poliisin virkavaatteetkin ovat tuhotaan Kuusakoski Oy:n Lahdessa sijaitsevassa Ekopark Lahti -laitoksessa (Virkapukujen ja työvaatteiden tietoturvallinen kierrätys, luettu 17.1.2023).

6.3 Kuusakoski Oy

Kuusakoski Oy:n tarina yltää 1910 luvulle asti. Tuohon aikaan yritys toimi rauta- ja metallijätettä sekä tekstiilijätettä keräten tarkoituksena erotella ja jalostaa niitä. 1960-luvulla yritys sai nykyisen nimensä Kuusakoski Oy ja nykyään yritys toimii yhtenä Suomen suurimpana kierrätysalan yrityksenä. Yhtiön tavoitteena on olla 2020 luvulla asiakkaiden halutuim kumppani kierrätyspalveluissa. Kuusakoski Oy on investoinut voimakkaasti tehtaiden materiaalinkäsittelyyn, jotta kierrättäminen olisi mahdollisimman tehokasta ja energiasäästöistä. Isona investointina Kuusakoski Oy käynnisti uuden rejektilaitoksen Heinolaan 2020 vuoden alussa. Kuusakoski Oy on toiminut yli 100 vuoden ajan, jonka aikana toiminta on kasvanut ja laajentunut. Yhtiö kuvailee olevansa kiertotalouden luotettava edelläkävijä ja yli satavuotias perheyriys, jonka vahvuus tänäkin päivänä perustuu osavaan henkilöstöön, materiaalin, kierrätyksen ja ympäristötekniikan osaamiseen. (Yritys historia, luettu 17.1.2023.)

Kuusakoski Oy:llä on laaja valikoima kierrätyspalveluita: akut, jalometallit, kierrätysmuovit, komposiitti, metallit, rakennusjäte, rejektit, romuautot, sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteet. Yritys mainostaa heille toimitettujen materiaalien kokonaishyödyntämisenasteen olleen 96,8 % vuonna 2021. (Materiaalikäsitteily, luettu 17.1.2023.) Kuusakoski Oy:n palveluita käyttävät julkisen sektorin muutkin

toimijat, kuten oppilaitokset, sairaalat ja poliisin lisäksi muut viranomaiset. Kuusakoski Oy:n toiminta noudattaa toimijoiden turvatasojen korkeimpia vaatimuksia ja tarjoaa aukotonta ja tietoturvalista kierrätystä. (Julkinen sektori, luettu 17.1.2023.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Ensimmäinen tutkimuskysymys pohtii sitä, miten kestävä kehitys ja kierrätys liittyvät poliisin virkavaatteisiin. Opinnäytetyöstä selviää kestävä kehityksen tavoitteet sekä se, että Suomi on osana YK:n kestävä kehityksen sopimusta. Kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisessa yksittäinen kuluttaja voi vaikuttaa positiivisesti pienillä teoilla, mutta yrityksillä ja organisaatioilla on vielä suurempi merkitys. Koska kestävä kehityksen tavoitteiden toteutuminen ja sitä kautta jälkipolvien tulevaisuuden turvaaminen ympäristön kannalta kestävällä tavalla on kaikkien yhteinen asia, on erityisen merkityksellistä, että eri toimijat ja yritykset näyttävät esimerkkiä vastuullisuudessa. Näin ollen myös Poliisiorganisaatiolla on mahdollisuus ja voima vaikuttaa kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumiseen huolehtimalla esimerkiksi poistotekstiilien kierrättämisestä.

Poliisin tulee noudattaa sisäministeriön sitoumusta kestävä kehityksen edistämiseksi, joka tukee poliisin omaa strategiaa. Poliisin oman strategian mukaan poliisiorganisaation tulee kehittää palveluita kestävä kehityksen ja turvallisuuden näkökulmasta ja näiden toteutumista tarkastellaan Vastuullisuusraportin avulla. (Poliisin vastuullisuusraportti 2021, 5.) Poliisin vastuullisuuden ja kestävä kehityksen sitoumukset löytyvät poliisin toiminta- ja taloussuunnitelmasta (POL-2022-164146), joka julkaistaan aina kuluvalle vuodelle, sekä seuraaville neljälle tulevalle vuodelle.

Toinen tutkimuskysymys nostaa esiin turvallisuusnäkökulman siitä, onko poliisin virkavaatteiden kierrättäminen turvallisuusriski. Opinnäytetyössä on käyty läpi lainsäädäntöä, joka ohjaa poliisin virkavaatteiden käyttöä sekä sitä, kenellä on oikeus pitää poliisin virkavaatetta (PoL 2011/872). Poliisin virkavaatteet ovat täynnä poliisin tunnistemerkkejä, joten tavalliseen tapaan kierrättämällä voidaan todeta olevan jopa todennäköinen riski sille, että vaate saattaisi päätyä sellaisen henkilön haltuun ja käyttöön, jolla ei ole oikeutta pitää poliisin virkavaatetta. Lisäksi poliisilaissa on määrätty erityinen huolellisuusvelvoite, jonka mukaan poliisin virkapuvusta on huolehdittava sen käytöstä poistamisen jälkeenkin niin, ettei sen ole edes mahdollista päätyä vahingossa sellaiselle, jolla ei ole oikeutta sitä pitää. (PoL 10§.)

Kolmas tutkimuskysymys käsittelee mitä käytöstä poistetuille poliisin virkavaatteille tapahtuu. Opinnäytetyössä on käyty läpi Poliisihallituksen sopimusta poliisin käytössä olevan materiaalin hävityspalveluista (POL-2015-3711), joihin virkavaatteetkin lukeutuvat. Poliisihallituksen tekemästä sopimuksesta selviää, että käyttöön soveltuvat virkavaatteet pyritään jakamaan uudelleen käyttöön po-

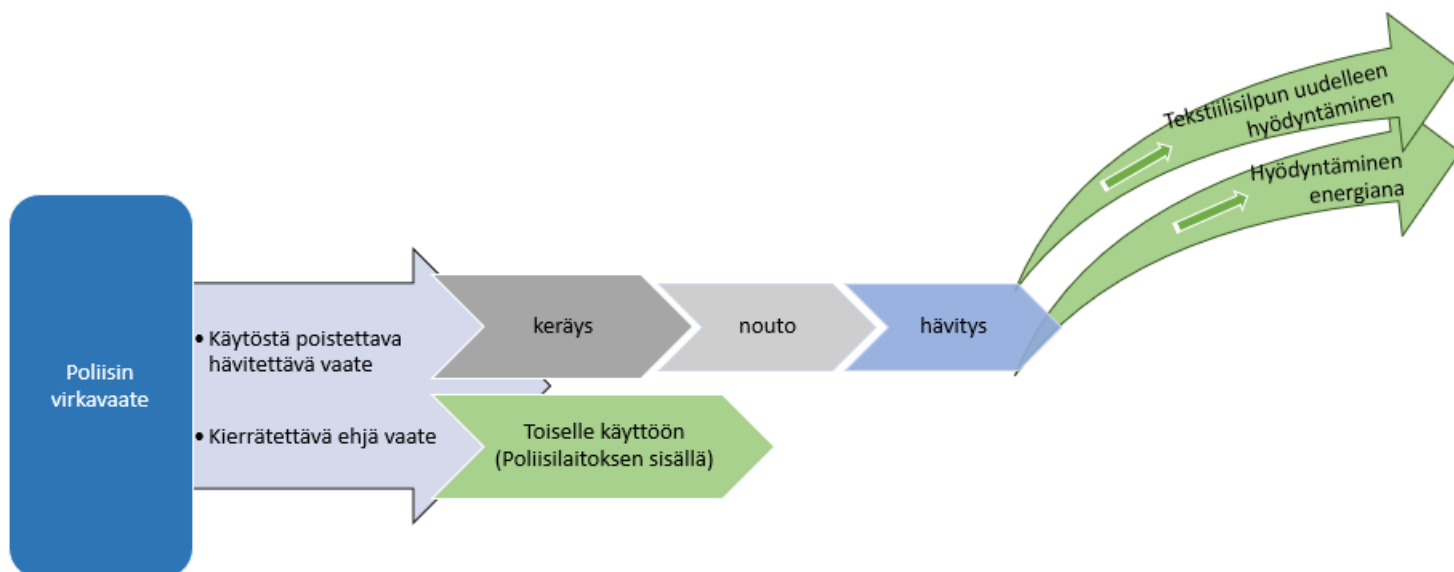
liisilaitoksien sisällä. Käyttöön soveltumattomat virkavaatteet sekä muu materiaali hävitetään hävityspalveluista tehdyn sopimuksen mukaisesti tarkkoja turvallisuusvaatimuksia noudattaen. Poliisihallitus on tehnyt sopimuksen kierrätysalan yrityksen Kuusakoski Oy:n kanssa, jossa on sovittu yrityksen vastaavan poliisin virkavaatteiden käsittelystä ja tuhoamisesta. Sopimuksen mukaan Kuusakoski Oy noutaa virkavaatteet ja vastaa niistä koko hävitysprosessin ajan. Hävitysprosessin kuluissa on erityinen ehto siitä, että sen tulee olla jatkuvasti valvottuna, jotta poliisin materiaalia ei päädy sellaisten henkilöiden haltuun, joille ne eivät kuulu. (POL-2015-3711, 9.) Virkavaatteet käyvät läpi auditoidun tuhoamisprosessin, jossa ne voidaan joko silputa tunnistamattoman pieneen materiaalipalakkoon, tai hyödyntää kierrätyspolttoaineena. (Virkapukujen ja työvaatteiden tietoturvallinen kierrätys, luettu 17.1.2023.)

7.1 Yhteenveto

Poliisihallituksen virkapukumääräyksen (POL-2021-128813) mukaan jokaisessa poliisiyksikössä tulee huolehtia riittävästä ohjeistuksesta käyttökelpoisen virkavaatteen ohjaamisesta ja luovuttamisesta toisen poliisin käyttöön. Tämä edistää sitä, että käyttökelpoista vaatetta ei hävitetä turhaan eikä sellainen vaate jää käyttämättä. Tällä tavoin käyttökelpoisia vaatteita voidaan kierrättää poliisiorganisaation sisällä sellaisten henkilöiden kesken, joilla on oikeus pitää poliisin virkavaatetta. Sellainen poliisin virkavaate, joka ei ole enää käyttökelpoinen, hävitetään Poliisihallituksen tekemän materiaalin hävityspalvelusopimuksen (POL-2015-3711) mukaisesti turvallisuudesta huolehtien. Virkavaatteiden kierrättämisessä, kuten kaikessa muussakin kierrättämisessä tulee ottaa huomioon materiaalin laatu ja sen hävittämistä mahdollisesti koskevat viranomaismääräykset (POL-2015-3711, 10).

Poliisihallituksen tekemän materiaalin hävityssopimuksen mukaan poliisilta tuleva hävitettävä materiaali voidaan hävittää murskaamalla ja esimerkiksi virkavaatteet polttamalla tai muulla sovitulla tavalla kierrättämällä. Kuten aiemmin on tullut ilmi, tekstiilijätteen yksi kierrätysvaihtoehto on sen polttaminen lämmitystarkoituksessa (Suojanen 1997, 63). Poliisin virkavaatteita voidaan silputa uusiokäyttöä varten, tai niistä voidaan valmistaa esimerkiksi lämmöntuotannossa käytettävää kierrätyspolttoainetta. Tutkimuksen lopputuloksena voidaan siis todeta, että poliisin virkavaatteiden hävittämisprosessi tukee kestävä kehityksen tavoitteita, sillä poliisin virkavaatteiden hävittäminen kierrättämällä mahdollistaa niiden uusiokäytön sekä hyödyntämisen energiana.

7.2 Kaavio 1

Kaavio 1: Poliisin virkavaatteen elinkaari (muunneltu POL-2015-3711, Virkapukujen ja työvaatteiden tietoturvallinen kierrätys, luettu 17.1.2023)

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli etsiä valittuihin tutkimuskysymyksiin vastaukset ja koota niistä helppolukuinen teos kirjallisuuskatsauksen muodossa. Aineistoksi valikoitui aiheeseen liittyvä lainsäädäntö ja säädökset, vaatekirjallisuus sekä kaksi aikaisemmin julkaistua virkavaatteista tehtyä opinnäytetyötä. Lopputuloksena opinnäytetyöstä tuli laajasta aiheesta tehty tiivistelmä, jossa on esitelty kierrätystä, kestävästä kehitystä yleisestä ja poliisiorganisaation näkökulmasta, sekä poliisin virkavaatteita, niihin liittyviä lakeja, ohjeita ja säännöksiä. Tärkeimmäksi tutkimuskysymykseksi nostaisin kolmannen tutkimuskysymyksen: Mitä käytöstä poistetuille poliisin virkavaatteille tapahtuu? Tämä kysymys on ohjannut koko opinnäytetyötä, sekä antanut rajat ja raamit aiheen laajuudelle. Opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää noudattaako poliisin virkavaatteiden hävitysprosessi kestävästä kehityksen asettamia tavoitteita, joiden voidaan todeta tutkimuksen lopputuloksena toteutuvan.

Lopputuloksena opinnäytetyöstä tuli lyhyt katsaus kierrätyksen ja kestävästä kehityksen maailmaan poliisin virkavaatteiden näkökulmasta. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus mahdollisti opinnäytetyössä käytettävien materiaalien laajemman hyödyntämisen, joka teki kirjoittamisesta sekä lähteiden hankinnasta helpompaa. Materiaalia oli saatavilla esimerkiksi kierrätyksestä todella paljon, mutta poliisin virkavaatteisiin liittyvään opinnäytetyöhön soveltuvaa materiaalia osoittautuikin olevan hankalampi löytää. Tutustuin opinnäytetyötä kirjoittaessa lukuisiin opinnäytetöihin, joista tärkeimpänä in-

spiraation lähteenä toimi Ahlgrenin (2016) tekemässä opinnäytetyö, jossa on lyhyesti käsitelty virkavaatteiden hävitysprosessia kestävän kehityksen näkökulmasta. Tuohon aikaan poliisin virkavaatteiden kierrätyksestä vastasi Kuusakoski Oy, joka vastaa hävitysprosessista tänäkin päivänä. Ahlgrenin (2016) opinnäytetyössä virkavaatteiden kierrätysmenetelmänä on mainittu niiden hyödyntäminen esimerkiksi kotitalouksien lämmitysmateriaalina. Tästä inspiroituneena päätin lähteä omassa työssäni tutkimaan poliisin virkavaatteiden hävitysprosessia tarkemmin ja kerätä siitä yhteen olemassa oleva tieto kirjallisuuskatsauksen muodossa. Opinnäytetyön tarkoitus oli siis kerätä yhteen olemassa oleva tieto poliisin virkavaatteiden kierrättämisestä kestävän kehityksen näkökulmasta ja se toteutui nähdäkseni suunnitelman mukaisesti.

Kirjallisuuskatsauksesta selviää minkälaisia haasteita lainsäädäntö asettaa poliisin virkavaatteiden kierrättämiselle, sekä mitä niiden kierrättämisessä tulee erityisesti huomioida. Opinnäytetyössä on avattu kestävän kehityksen tavoitteet ja periaatteet, sekä esitelty yleisimpiä kierrätysvaihtoehtoja teksteille. Lisäksi työssä on kurkistettu tekstiilien tuomiin ympäristövaikutuksiin sekä siihen, miten niitä voitaisiin kestävän kehityksen ajatuksella vähentää kuluttajan näkökulmasta. Aiheesta on saatavilla tietoa, mutta se oli mielestäni erittäin hajanaista. Lisäksi saatavilla olevan tiedon etsiminen ja yhdistäminen tuntui työläältä, sillä osa materiaaleista, kuten Poliisihallituksen ohjeet ja määräykset eivät ole suoraan ladattavissa internetistä. Poliisiopiskelijana minulla oli tiedonhankinnassa etuna se, että pääsin suoraan käsiksi sellaiseen materiaaliin, joka ilman organisaatiossa oloa olisi tarvinnut tilata erikseen Poliisihallituksen kirjaamosta. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka kaikki opinnäytetyössä käytettävä materiaali onkin julkista, se ei ole heti vapaasti saatavilla.

Opinnäytetyön kirjoittaminen kestävään kehitykseen liittyvästä aiheesta on ollut silmiä avaavaa ja mielenkiintoista. Kollegoiden kanssa käydyissä keskusteluissa on käynyt ilmi, että virkavaatteiden kierrättämisestä ei ole edes organisaation sisällä juurikaan tietoa. Moni poliisina työskentelevä onkin kysynyt minulta kuullessaan opinnäytetyöni aiheen, että "Mitä niille sitten tehdään käytöstä poistamisen jälkeen?". Se on hyvä kysymys, josta päästään siihen, että lisäämällä tietoisuutta hävitysprosessista ja kierrätystavoista voidaan kannustaa vaatteiden käyttäjiä pohtimaan sitä, miten poliisin virkavaatteiden kierrätys voitaisiin järjestää paremmin. Tämän opinnäytetyön tuloksena voidaan todeta, että Suomessa poliisin virkavaatteiden kierrätys noudattaa kestävän kehityksen tavoitteita ja näin ollen poliisiorganisaatio osallistuu yhteiskunnallisen muutoksen toteutumiseen.

Mielestäni valmiissa opinnäytetyössä aiheen ympärillä olevan hajanaisen tiedon yhdistäminen sekä sen tuottaminen helposti saatavissa olevaan ja ymmärrettävään muotoon on onnistunut. Haastetta kirjoittamiseen toi rajallisesti saatavissa oleva materiaali, sekä työhön soveltuvien kirjallisuuslähteiden löytäminen. Kun lähdemateriaaliluettelo näytti riittävän laajalta, alkoi materiaalien luotettavuuden arvioiminen sekä varsinainen kirjoittaminen. Kirjoittamisessa on ollut apuna palautetta ja kehi-

tysehdotuksia antaneet opinnäyteohjaajat Satu Tiainen ja Esa Vuorinen, sekä lisäksi opiskelukaverit. Jo opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa pyrin kiinnittämään huomiota lähdemateriaalin luotettavuuteen valitsemalla lähdelistään ainoastaan sellaisia lähteitä, joiden katsoin täyttävän luotettavan lähteen kriteerit. Tällaisia kriteerejä oli tiedon ajantasaisuuden varmistaminen muihin lähteisiin vertaamalla ja siten valikoimalla kaikkein tuoreimmat ja parhaiten työtä palvelevat lähteet. Työssä on pyritty käyttämään virallislähteitä, eli voimassa olevaa lainsäädäntöä ja säädöksiä, sekä niiden lisäksi mahdollisimman tuoreita muita lähteitä. Muiden lähteiden julkaisuajankohdat sijoittuvat vuosien 1997 ja 2021 välille.

Tämän opinnäytetyön tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää tietopakettina poliisin virkavaatteiden hävitysprosessista kiinnostuneille, sekä esimerkiksi ponnistuslautana uusien opinnäytetöiden ideoinnissa. Kestävän kehityksen ajankohtaisuus sekä poliisin virkavaatteista tehtyjen opinnäytetöiden määrä mahdollistaa lähes rajattomat mahdollisuudet uusien aiheeseen liittyvien tutkimusten tekemiseen.

8.1 Tutkimuksen luotettavuus

Vilka (2021, 185) toteaa kirjassaan, että kaikille opinnäytetöille arvioinnin kannalta yhteistä on se, että opinnäytetyöprosessin pitäisi olla kokonaisuutena luotettava. Luotettavuudella tarkoitetaan sitä, että opinnäytetyön sisällön tulisi olla peräisin luotettavista lähteistä ja lopputulos ei saa sisältää ristiriitoja. Kun opinnäytetyössä on käytetty luotettavia lähteitä, voidaan työssä saavuttaa todennäköisimmin myös luotettava lopputulos. Opinnäytetyön kirjoittajalla on itsellään iso rooli työn lopputuloksen luotettavuuteen, sillä parhaiten kirjoittaja pystyy vaikuttamaan siihen kiinnittämällä huomiota lähteiden laatuun ja käyttämällä työssä luotettavia ja ajantasaisia lähteitä. (Vilka 2021, 185–186.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty lähteinä opinnäyte- ja vaatekirjallisuutta, joiden julkaisuajankohdat sijoittuvat vuosien 1997 ja 2021 välille. Kirjallisuuslähteiden lisäksi työssä on käytetty virallislähteitä, eli voimassa olevia lakeja ja määräyksiä, alle kymmenen vuotta vanhoja nettilähteitä, sekä Poliisihallituksen voimassa olevia ohjeita ja sopimuksia poliisin virkavaatteisiin liittyen. Opinnäytetyötä tehdessä on perehdytty lisäksi kahteen poliisin virkavaatteista tehtyyn opinnäytetyöhön, jotka ovat tehty vuosina 2006 ja 2016. Vaikka osa lähteistä alkaa lähestyä kahtakymmentä ikävuotta, tai on jopa ylittänyt sen, olen opinnäytetyön kirjoittajana huolehtinut lähteiden tiedon ajantasaisuudesta ja luotettavuudesta käyttämällä vain sellaisia lähteitä, joiden sanoma ei ole muuttunut merkittävästi näiden vuosien aikana. Tällä tavoin opinnäytetyössä käytetyn tiedon voidaan todeta olevan ajantasaista ja ajankohtaista, vaikka osa lähteistä eivät ole kaikkein tuoreimpia.

Opinnäytetyön tekeminen alkoi lähdeaineiston keräämisellä ja niiden sisältöjen vertailulla. Opinnäytetyöhön valikoitui vain murto-osa alun perin hankitusta lähdemateriaaleista, eli ne lähteet, jotka totesin luotettavimmiksi ja parhaiten työn lopputulosta palveleviksi. Työhön valikoitujen lähteiden arvioiminen ja sisällön vertailu jatkui koko opinnäytetyöprosessin läpi ja oman lähdearvioni lisäksi opinnäytetyöohjaajani kävivät lähdeaineiston läpi arvioiden lähteiden luotettavuutta ja käytännöllisyyttä valittua aihetta ajatellen.

8.2 Tutkimuksen eettisyys

Eettisyydellä tarkoitetaan oikeudenmukaisuuden ja arvojen pohtimista, joiden avulla pyritään ohjaamaan toimintaa eettisesti oikeaksi. Vilkka (2021) kirjoittaa, että opinnäytetyötä kirjoittaessa eettisyyden kannalta olennaista on pohtia valintoja, joita tehdään jo ennen aineiston kokoamista. Merkityksellistä on myös se, mihin valinnoilla pyritään. Eettinen kysymys voikin olla esimerkiksi se, millä tavalla opinnäytetyön kirjoittaja vaikuttaa aineistoon ja sen laatuun. (Vilkka 2021, 199.) Kirjoittaessa eettisyys tulee huomioida jokaisessa hetkessä opinnäytetyöprosessin alkumetreiltä lähtien. Lähdeaineistoa kerätessä ja myöhemmin siihen viitattaessa tekijänoikeuksien kunnioittaminen kuuluu hyviin eettisiin periaatteisiin. Tekijänoikeudet on tehty suojaamaan toisen tekemää teosta, joka voi olla esimerkiksi valokuva, kirja tai opinnäytetyö. Toisen työn siteeraaminen, eli lainaus, referointi tai selittäminen vaatii alkuperäisen teoksen tekijän luvan, jonka lisäksi yhteys tekstiin tulee olla asiallinen. (Vilkka 2021, 201.) Kirjoittajan tulee siis huolehtia lähteiden oikeaoppisesta merkitsemisestä, mikäli tekstissä viitataan toisen tekemään teokseen.

8.3 Tutkimuksen käytettävyys ja tulevaisuus

Tätä opinnäytetyötä voi pitää tietopakettina poliisin virkavaatteiden hävitysprosessista ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta. Kirjallisuuskatsauksesta selviää se, miten poliisin virkavaatteiden hävitys on järjestetty ja miten se palvelee kestävän kehityksen tavoitteita. Aihe on erittäin ajankohtainen, joten uskon tämän opinnäytetyön voivan toimia myöhemmin ponnistuslautana jonkun toisen opinnäytetyölle.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa mieleeni tuli useita jatkotutkimusehdotuksia. Poliisin virkavaatteista tehtyjä opinnäytetöitä on vain kourallinen, joten voi todeta, että vapaita aihealueita virkavaatteisiin liittyvään opinnäytetyöhön on valtavasti. Vaikka virkavaatteet ovat ne, mistä poliisi tunnustetaan, on virkavaatteisiin liittyvää keskustelua ilmeisen vähän. Pohdinkin kirjoittaessa, että onkohan keskustelun puuttuminen syy sille, ettei virkavaatteisiin liittyviä opinnäytetöitä ole juurikaan aikaisemmin tehty. Jatkotutkimusehdotuksista mieleeni tuli heti poliisin virkavaatteiden kierrätysprosessin kehittäminen tai esimerkiksi kierrätysprosessin onnistumisen varmistaminen. Aiheesta voisi tehdä myös tutkimuksen, jossa selvitetään kuinka iso prosentti poliisin virkavaatteista menee lopullisesti hävitet-

täväksi ja millainen osuus vaatteista päättyy uudelleen käytettäväksi poliisilaitoksien sisäisessä kierrätysprosessissa. Olisi myös mielenkiintoista tarkastella sitä, miten eri poliisilaitoksilla on hoidettu käyttökelpoisen virkavaatteen kierrättäminen uudelleen käyttöön ja eroaako toimintatavat eri poliisilaitoksien välillä. Tutkimus on mahdollisuus viedä myös laajemmalle ja verrata esimerkiksi sitä, miten muissa Pohjoismaissa poliisin virkavaatteiden kierrätys on hoidettu. Virkavaatteiden ympäriltä löytyy monta hyvää ja mielenkiintoista tutkimusongelmaa, jotka antavat suuntaa uusien opinnäytetöiden tutkimuskysymyksille. Lisäksi kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisen tarkastelu lähemmin palvelee tulevaisuudessa siinäkin mielessä, että tutkimuksen tuloksena voidaan saada toteuttamiskelpoisia kehitysehdotuksia sekä tutkimustuloksia tavoitteiden toteutumisesta.

LÄHTEET

Aalto, Tiina 2018: Vaatteen uusi elämä. Helsinki: Maahenki Oy.

Ahlgren, Annica 2016: Poliisin kenttähaalarin materiaalit ja niiden kehittäminen- Älymateriaalit ja kestävä kehitys. Poliisiammattikorkeakoulu, AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/160480/ON_Ahlgren.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Luettu 27.12.2022

Ander, Gunilla; Stenman Petri, 2011: Puuvillan likainen tarina. Like Kustannus Oy

Dahlbo Helena, Aalto Kristiina, Salmenperä Hanna, Eskelinen Hanna, Pennanen Jaana, Sippola Kirsi, Huopalainen Minja 2015. Tekstiilien uudelleenkäytön ja tekstiilijätteen kierrätyksen tehostaminen Suomessa. Ympäristöministeriö. Luettavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/155612/SY_4_2015.pdf?sequence=4
Luettu 28.1.2023

Hakala, Juha T. 2004: Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki, Gaudeamus Julkinen sektori. Kuusakoski Oy. Luettavissa: <https://www.kuusakoski.com/fi/finland/toimialat/julkinen-sektori/>
Luettu 17.1.2023

Jätelaki 646/2011

Kananen, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kestävä kehitys ja hiilijalanjälki poliisin toiminnassa. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/kestava-kehitys-ja-hiilijalanjalki-poliisin-toiminnassa>
Luettu 27.2.2023

Kestävä kehitys. Suomen YK-liitto. Luettavissa <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys>
Luettu 28.1.2023

Kokko, Kai T. 2015: Tieteen termipankki, Kestävä kehitys. Luettavissa: http://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Oikeustiede:kest%C3%A4v%C3%A4_kehitys
Luettu 16.1.2023

Materiaalikäsitteily. Kuusakoski Oy. Luettavissa: <https://www.kuusakoski.com/fi/finland/palvelumme/materiaalikasittely/>
Luettu 17.1.2023

POL-2014-16713 Poliisin turvallisuusvaatimukset tuhoamistilalle. Poliisihallitus

POL-2015-3711 Ohje Kuusakoski Oy:n hävittämispalveluiden käyttöön ottamiseksi. Poliisihallitus

POL-2015-3711 Sopimus materiaalin hävityspalveluista. Poliisihallitus

POL-2021-128813 Poliisin virkapuku määräys. Poliisihallitus

POL-2021-63613 Poliisin virkavaatetus ja siihen liittyvät palvelut. Poliisihallitus

Poliisihallituksen kirje 18.1.2015: Poliisin uudet ja päivitettyt virka-, erityis- ja suojavaatemallit ID-1556911782

Poliisilaki 22.7.2011/872 10§

Poliisin materiaalikeskus. Luettavissa: <https://poliisi.fi/poliisin-materiaalikeskus>
Luettu 17.1.2023

Poliisin toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2027 ja tulossuunnitelma 2023 POL-2022-164146. Luettavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/27072602/Poliisin-toiminta-ja+taloussuunnitelma+2024-2027+ja+tulossuunnitelma+2023.pdf/3c92cc30-afbf-6290-bb85-9ba0f5ba5406/Poliisin-toiminta-ja+taloussuunnitelma+2024-2027+ja+tulossuunnitelma+2023.pdf?t=1674811146260>
Luettu 27.2.2023

Poliisin vastuullisuus syntyy arkipäivän tilanteissa. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/poliisin-vastuullisuus-syntyy-arkipaivan-tilanteissa>
Luettu 27.2.2023

Poliisin vastuullisuusraportit. Luettavissa: <https://poliisi.fi/kestavyys-ja-vastuullisuus>
Luettu 27.2.2023

Poliisin vastuullisuusraportti 2021. Luettavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/28127375/Poliisin-vastuullisuusraportti-2021-su.pdf/4f6b9f7d-51c3-a22f-6f55-8781ee46badd/Poliisin-vastuullisuusraportti-2021-su.pdf?t=1665576637873>
Luettu 27.2.2023

Puuvilla. Tekstiilikuituopas. Luettavissa: <https://www.stjm.fi/tekstiilikuidut/puuvilla/>
Luettu 3.3.2023

Rajajokisopimus 91/2010

Rikoslaki 39/1889

Salminen, A. 2011: Mikä kirjallisuuskatsaus. Vaasan yliopistonjulkaisuja. Luettavissa: https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf
Luettu 11.1.2023

Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta 1106/2013

Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta annetun sisäministeriön asetuksen muuttamisesta 606/2020

Suojanen, Ulla 1997: Vihreät tekstiilit. Helsinki: Yliopistopaino

Tekstiilituotteiden merkinnät. Your Europe. Luettavissa: https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/labels-markings/textile-label/index_fi.htm

Luettu 3.3.2023

Tissari, Asta 2006: Poliisin kenttävaatteen materiaali- ja mallivalinnat 1990-luvulta tähän päivään. Lahden ammattikorkeakoulu, AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/11838/2006-08-22-04.pdf?sequence=1>

Luettu 27.12.2022

Vastuullista kuluttamista. Suomen YK-liitto. Luettavissa: <https://www.ykliitto.fi/vastuullista-kuluttamista>

Luettu 28.1.2023

Vilka, Hanna 2021: Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. PS-kustannus

Virkapukujen ja työvaatteiden tietoturvallinen kierrätys. Kuusakoski Oy. Luettavissa: <https://www.kuusakoski.com/fi/finland/toimialat/julkinen-sektori/virkapukujen-ja-tyovaatteiden-tietoturvallinen-kierratys/>

Luettu 17.1.2023

Virkavaatteet ovat poliisin näkyvimpiä tunnusmerkkejä. Luettavissa: <https://poliisi.fi/virkamerkki-ja-vaatteet>

Luettu 17.1.2023

Ympäristönsuojelulaki 527/2014

Yrityshistoria. Kuusakoski Oy. Luettavissa: <https://www.kuusakoski.com/fi/finland/yritys/historia/>

Luettu 17.1.2023